

Det arbets- och miljömedicinska uppdraget

Robert Wålinder

Innehållsförteckning

Förord.....	5
Källmaterial.....	5
Sammanfattning.....	6
Företagshälsovården byggs ut.....	8
Uppbyggnaden av yrkesmedicinska sjukhuskliniker i Sverige.....	8
SOU 1963:46 Företagshälsovårdsutredningen 1961 med betänkande 1963 angående yrkesmedicinens organisation.....	10
Företagshälsovårdsutredningen 1976.....	10
SOU 1980:22 Företagshälsovårdsutredningens delbetänkande om utbyggnad av yrkesmedicinen från 1980.....	10
SOU 1996:24 Miljöhälsoutredningen. Miljö för en hållbar hälsoutveckling.....	11
Uppbyggnaden av en Yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset.....	11
Politiskt initiativ att starta.....	11
Stöd från Uppsala universitet.....	12
Yrkesdermatologen var först.....	12
Yrkesmedicin startade som sektion till medicinkliniken 1979.....	12
Yrkesmedicin 1980.....	13
Yrkesmedicin 1981.....	14
Yrkesmedicin 1982.....	16
Yrkesmedicin 1983.....	17
Yrkesmedicin 1984.....	17
Yrkesmedicin 1985.....	19
Yrkesmedicin 1986.....	20
Yrkesmedicin 1987.....	20
Yrkesmedicin 1988.....	22
Yrkesmedicin 1989.....	23
Yrkesmedicin 1990.....	24
Yrkesmedicin 1991.....	25
Yrkesmedicin 1992.....	25
Yrkesmedicin 1993.....	26
Arbets- och miljömedicin 1994.....	27
Arbets- och miljömedicin 1995.....	28
Arbets- och miljömedicin 1996.....	28
Arbets- och miljömedicin 1997.....	29
Arbets- och miljömedicin 1998.....	29
Arbets- och miljömedicin 1999.....	29
Arbets- och miljömedicin 2000.....	30
Arbets- och miljömedicin 2001.....	31
Arbets- och miljömedicin 2002.....	33
Arbets- och miljömedicin 2003.....	33
Arbets- och miljömedicin 2004.....	34
Arbets- och miljömedicin 2005.....	35
Arbets- och miljömedicin 2006.....	35
Arbets- och miljömedicin 2007.....	36
Arbets- och miljömedicin 2008.....	37
Arbets- och miljömedicin 2009.....	37

Arbets- och miljömedicin 2010.....	38
Arbets- och miljömedicin 2011.....	39
Arbets- och miljömedicin 2012.....	39
Arbets- och miljömedicin 2013.....	41
Arbets- och miljömedicin 2014.....	41
Arbets- och miljömedicin 2015.....	42
Arbets- och miljömedicin 2016.....	42
Kommentarer till arbets- och miljömedicins verksamhet åren 1979 till 2016.....	43
Kliniskt arbete.....	43
Utbildningar.....	44
Forskning.....	45
Det nuvarande landstingsuppdraget för arbets- och miljömedicin i Uppsala.....	46
Uppsala-Örebroregionens samverkansavtal med uppdragsbeskrivning.....	46
Regionklinikernas tilläggsavtal med regionens landsting/regioner.....	46
Ledningsgrupp för arbets- och miljömedicin.....	47
Specialitetsråd för arbets- och miljömedicin saknas.....	48
Det nuvarande universitetsuppdraget för arbets- och miljömedicin i Uppsala.....	48
Regionen och uppdraget.....	49
Kommentarer kring arbets- och miljömedicins uppdrag.....	49
Sammanfattning av uppdraget för arbets- och miljömedicin.....	51
Referenser.....	51

Förord

Hösten 2016 gav sjukhusdirektör Per Elowsson vid Akademiska sjukhuset uppdraget till Robert Wålinder att skriftligen lämna en rapport som beskriver det arbets- och miljömedicinska uppdraget.

Källmaterial

I arbetet med att beskriva det arbets- och miljömedicinska uppdraget har huvudsakligen följande källmaterial använts:

- Årsrapporter från Yrkesmedicin/Arbets- och miljömedicin i Uppsala åren 1980 till 2015
- Riksdagens/KB arkiv om offentliga utredningar
- Utdrag från regionsjukvårdsstyrelsen, regionala samverkansnämnden, styrelsemöten från landstingsstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsstyrelsen för Uppsala läns landsting
- UNTs digitala tidningsarkiv
- Historiska artiklar om yrkes/arbetsmedicinens historia från Läkartidningen, Örebrokliniken och Stockholmskliniken.
- Intervjuer med kollegor inom området. Tack till prof. Per Gustavsson, prof. Peter Westerholm och doc. Kerstin Norman för hjälp med underlag.

Sammanfattning

Det arbets- och miljömedicinska landstingsuppdraget i Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län kan enklast beskrivas utifrån den [uppdragsbeskrivning](#) som finns bilagd [Uppsala-Örebro regionens 4-åriga samverkansavtal](#). Utöver detta finns tilläggsavtal mellan de båda regionklinikerna och landstingen/regionerna som mer i detalj beskriver uppdragets omfattning ([Uppsala](#) och [Örebro](#)). Sedan kan också verksamheten ses som en del av den i Hälso- och sjukvårdslagens övergripande ansvar för det förebyggande arbetet. Dessutom kan i uppdraget tas med ytterligare aktörer utanför landstinget som samverkar med den arbets- och miljömedicinska verksamheten, däribland universitet och högskolor, myndigheter, primärkommuner och länsstyrelser. Enligt uppdragsbeskrivningen ska verksamheten för de tre länen organisatoriskt tillhöra Akademiska sjukhuset, med filialmottagningar i Gävle och Falun. Arbets- och miljömedicin utgör också en forskargrupp inom Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet, fristående från landstingen men ändå en integrerad del av verksamheten.

Vid en historisk tillbakablick förefaller ursprunget till landets yrkesmedicinska kliniker vara de båda gengasklinikerna i Stockholm, Sabbatsberg 1941 och Karolinska sjukhuset 1945.

Den senare utbyggnaden av yrkesmedicinska kliniker i hela landet baserades på en [statlig utredning från 1961](#), som kompletterades av en ny utredning 1976, med betoning på ett offensivt hälsoprogram med yrkesmedicin som en viktig del i det förebyggande folkhälsoarbetet. Utredningen kompletterades med ett [delbetänkande och proposition till riksdagen 1980 om införandet av yrkesmedicinska kliniker](#). Istället för lagstiftning betonas sjukvårdshuvudmännens positiva inställning till utredningens förslag om att inrätta en yrkesmedicinsk klinik i varje sjukvårdsregion, med den från 1966 uppbyggda örebrokliniken som förebild. Utvecklingen därefter synes vara landstingspolitiska och regionala hänsyn och beslut om verksamheten.

Sedan de yrkesmedicinska klinikerna byggdes upp har den miljömedicinska verksamheten tillkommit på 1980-talet i Örebro och 1990-talet i Uppsala. I Uppsala baseras den miljömedicinska verksamheten på ett Miljömedicinskt program för Uppsala län från 1994, som reviderades 1999. Sammanförandet av miljömedicin med redan befintliga yrkes/arbetsmedicinska kliniker var naturligt eftersom frågeställningarna och riskfaktorerna var likartade och kunde kombineras i det förebyggande folkhälsoarbetet. Likaså var det vetenskapliga förhållningssättet, som fanns inom de arbetsmedicinska klinikerna, önskvärt även för miljömedicinen. Men utbyggnaden av miljömedicin har gått trögt, och saknas idag i flertalet av landets landsting.

Även den statliga utredningens förslag från 1976/80 om att, förutom vid regionsjukhusen, även införa yrkesmedicinska enheter vid varje länssjukhus har haft varierande följsamhet över landet och över tid. På 1980- och 90-talet inrättades yrkesmedicinska mottagningar på ett flertal länssjukhus, men har minskat i antal de senaste åren. I Uppsala-Örebroregionen, som är den enda regionen med två regionkliniker, har mottagningsverksamheten vid länssjukhusen i det närmaste upphört. Örebrokliniken har endast patientmottagning i Örebro men Uppsalakliniken har sporadiskt försökt bemanna mottagningarna i Gävle och Falun. Gävle lasarett har dock inte kunnat erbjuda

mottagningslokaler de senaste åren. Verksamheten vid de båda regionklinikerna präglas dock av ett stabilt inflöde av remisser och ärenden de senaste åren, samt med en något ökande utbildningsaktivitet och vetenskaplig produktion.

I samband med olika regionbildningar i Uppsala-Örebroregionen på senare tid har såväl uppdragets omfattning som avtal med landsting/regioner diskuteras och även omförhandlats. [Örebro regionklinik har 4-åriga tilläggsavtal](#) som innefattar uppdragsbeskrivningar för både arbetsmedicin och miljömedicin. [Uppsalas regionenhet har ett tilläggsavtal som löper från 1988 med uppdragsbeskrivning om yrkesmedicinsk verksamhet](#), men saknar i dagsläget tilläggsavtal om det miljömedicinska uppdraget (som kunnat hittas/anm. RW). Ledningen för arbets- och miljömedicin i Uppsala har i flera år lyft frågan om ett tilläggsavtal för uppsalaenhetens uppdrag, liknande det 4-årsavtal som örebrokliniken har. Dock har inte gehör erhållits för detta, vare sig i uppsalaenhetens ledningsgrupp, dess landstingsrepresentanter eller landstingens förhandlingsenheter.

Sammanfattningsvis kan sägas att statliga utredningar om arbetsmedicinens uppdrag och inriktning inte har levererats sedan 1976/80 och om miljömedicinen sedan 1996. Huvudmannen för landstingen, SKL, driver i dagsläget inte aktivt frågan om inriktningen och omfattningen av den arbets- och miljömedicinska verksamheten i riket. Det synes således vara upp till de lokala sjukvårdshuvudmännen, i regional samverkan, att ordna med den arbets- och miljömedicinska verksamheten, med hänvisning till framför allt det förebyggande hälso- och sjukvårdsarbetet, stöd till företagshälsovården, miljömedicinska bedömningar och de något till åren komna riktlinjerna från tidigare statliga utredningar.

Företagshälsovården byggs ut

1891 tas läkare med i det förebyggande arbetet i och med inrättandet av förste provinsialläkartjänster för årlig tillsyn av landets fabriker. De ska rapportera till Medicinalstyrelsen om uppenbara hälsorisker vid industrierna. Bruksläkare, föregångare till vår tids företagsläkare, fanns redan innan yrkesfarelagens tillkomst 1890 knutna till gruvor, större bruk och verkstadsindustrier. Maskinolycksfallen var många och den offentliga sjukvården dåligt utbyggd. Samordnade aktioner med inspektörerna är under yrkesinspektionens första år ovanliga. Behovet av industrinära medicinsk kompetens växer i takt med industrins utbredning. Den första svenska arbetarskyddslagstiftningen (undantaget militär verksamhet) gällde minderåriga där det redan 1846 och 1852 lagstiftats om en undre gräns för minderårigas arbete i industrin, samt deltagande i nattarbete. De första lagstadgade civila läkarundersökningarna tillkom 1912 och gällde nyanställningsundersökning samt årlig besiktning för minderåriga i industri och hantverk. Kunskapen om yrkessjukdomar breddas och fördjupas. 1938 gjordes ett tillägg i lagen om arbetarskydd att det var möjligt att förordna om periodisk läkarundersökning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar riktat till utsedda besiktningsläkare för minderåriga och arbetstagare i hälsofarliga yrken. Lagen utvidgas 1949 till obligatoriska läkarundersökningar för arbetstagare med synnerligen fara för uppkomst av bensolförgiftning, blyförgiftning och stendammlunga. Tillkomsten av Statens institut för folkhälsa 1938, med en yrkeshygienisk avdelning får också stor betydelse. Här utreds tidigt kemiska hälsorisker som koloxid, bensol, kadmium, bly och nickel. Förutom att bedriva forskning om yrkesmedicin, yrkeshygien, arbetsfysiologi och psykoteknisk verksamhet skulle man utarbeta förslag till skyddsföreskrifter inom arbetslivet samt se till att arbetarskyddslagens föreskrivna läkarbesiktningar utförs. År 1941 tillkommer krav på periodisk besiktning i lagen om radiologiskt arbete. 1946 grundar två av institutet folkhälsas professorer Svenska industriläkarföreningen som senare byter namn till Företagsläkarföreningen. Syftet är bland annat att ”meddela riktlinjer för praktisk befrämjande av industriell hälsovård och att främja yrkeshygienisk kunskap och forskning”. Föreningen tar snabbt initiativ till kontinuerliga fortutbildningar och ökat internationellt kompetensutbyte. Den första företagshälsovårdscentralen startas i Karlstad 1953. I överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter år 1954 tillkom riktlinjer för industriläkarens verksamhet. Bl.a. att följa registreringen av olycksfall, sjukdom och frånvaro, för att kunna ge en överblick av hälsotillståndet i företaget. ILO utger rekommendationer om företagshälsovård år 1959.

Uppbyggnaden av yrkesmedicinska sjukhuskliniker i Sverige

Ursprunget till landets yrkesmedicinska kliniker kan sägas vara det intresse för arbetsmiljö som uppstod av de ca. 5000 fall av kronisk kolmonoxidförgiftning som diagnostiserats under krigsåren 1939-45. LO hade bildat Fackföreningarnas gengaskommitté. Denna kunde tillsammans med Gengasbyråns (f.d. Bränslekommissionens gengasnämnd) tekniska nämnd uppvakta regeringen som beslutade om lagändring 1941 om att kronisk gengasförgiftning blev en yrkessjukdom. I april 1941 inrättades med statliga och kommunala medel Stockholms stads gengasklinik vid Sabbatsbergs

sjukhus, med mottagning och ett 10-tal vårdplatser. Kronisk gengasförgiftning blev den vanligaste yrkessjukdomen och det stora antalet sjukskrivningar och arbetsskadeintyg blev ett problem. Under andra världskriget hade en epidemi av kronisk koloxidförgiftning uppstått i de Nordiska länderna, men inte i övriga världen. Försäkringskassorna, försäkringsbolagen och Medicinalstyrelsen noterade också att det var en uttalad stockholmssjukdom. Av anmälda yrkesskador till Riksförsäkringsanstalten som uppgivits förorsakade av koloxid uppkommen vid eldning, kom 96 procent från Stockholm. En statlig gengasklinik startade 1945 vid Karolinska sjukhuset för att få second opinion och vetenskapligt prövat om den tidigare klinikens bedömningar var rimliga. Medicinalstyrelsens utredning visade efter ett år att, av inremitterade patienter med misstänkt koloxidrelaterad sjukdom hade, 82% fått diagnosen kronisk koloxidförgiftning vid Sabbatsbergs sjukhus, men bara 12% på Karolinska sjukhusets mottagning. Kritiska granskningar av patientutredningarna vid Sabbatsbergs sjukhus visade på stora brister i exponeringsbedömning och differentialdiagnostiska överväganden. En "gengasneuros" jämförbar med den "arsenikförgiftningsepidemi" som funnits i början av 1900-talet framfördes. Yrkesmässiga studier baserade på höga kolmonoxidexponering i gasverk och smältverk kunde inte belägga sjukdomen ([Leonhardt T 2005](#)). Istället befanns allmänsymtomen trötthet, yrsel och sömnstörningar vara lika vanliga i normalbefolkningen. Därmed kom diagnosen kronisk kolmonoxidförgiftning alltmer att ifrågasättas, ersättningskrav avvisades, och diagnoserna trötthet, huvudvärk och yrsel kom att förknippas med nya diagnoser. Somatisering, kulturella sjukdomar och yttre miljösyndrom har framförts som beteckning på tillstånd där patienter hänför sin upplevda sjuklighet som orsakad av någon kemisk eller fysisk exponering i miljön. Dessa ospecifika allmänsymtom såsom trötthet, yrsel, sjukdomskänsla och huvudvärk hade tidigare figurerat vid frågeställningar om arsenikförgiftning inomhus från tapeter, men tillskrivs med tiden en rad andra diagnoser: amalgamsjuka, sjuka-hus syndrom, elallergi, multipel kemisk sensitivitet, fibromyalgi, utmattningsyndrom, myalgisk encefalopati och kroniskt trötthetssyndrom. Ofta finns starka inslag av kluster, mediapåverkan och ersättningsanspråk från socialförsäkringen. Kännetecknande för dessa oklara tillstånd är frånvaron av diagnostiska medicinska kriterier och avsaknaden av uppmätbara exponeringar för olika agens. Här finns stora likheter från starten av yrkes/arbets- och miljömedicins uppdrag i samband med gengasepoken, där uppdraget var att göra vetenskapligt baserade sambandsbedömningar mellan adekvat uppmätta kolmonoxidexponering och säkerställd sjuklighet. Förutom huvuduppdraget att vara en offensivt och aktivt förebyggande verksamhet inom arbetsmiljö och miljö har Arbets- och miljömedicin således även fått en roll att vara en oberoende remissinstans vars uppgift är att kunna leverera vetenskapens nuvarande ståndpunkt vid oklara och "nya" miljörelaterade sjukdomstillstånd. Inte minst för att hjälpa till med en klar demarkationslinje mot ovetenskap och humbug inom socialförsäkringen och som kunskapsbank och en avlastning för övriga sjukvården vid oklara och multifaktoriella miljösyndrom.

Den av Stockholms stad och gengasbranschen år 1941 inrättade gengaskliniken på Sabbatsbergs sjukhus flyttar 1951 till Södersjukhuset och blir en yrkesmedicinsk avdelning. Den 1945 startade statliga gengaskliniken vid Karolinska sjukhuset blir 1947 centralen för undersökning av samt forskning rörande yrkessjukdomar.

SOU 1963:46 Företagshälsovårdsutredningen 1961 med betänkande 1963 angående yrkesmedicinens organisation

Med hänvisning till ILOs rekommendationer om företagshälsovård 1959 hänskjuter regeringen i en proposition 1960 frågan till arbetskyddsstyrelsen att i samråd med medicinalstyrelsen och arbetsmarknadens parter att överväga om ILOs rekommendationer kan anpassas till svenska förhållanden. Detta resulterar i en företagshälsovårdsutredning 1961 med ett betänkande om yrkesmedicinens organisation 1963. Här föreslås att yrkesmedicinska kliniker skulle byggas upp i alla regioner. I utredningen beskrivs behovet av yrkesmedicinsk vård, konsultation, undervisning och forskning. Den yrkesmedicinska kliniken i Lund, som startat 1955, framhålls här som den fullständigast utrustade yrkesmedicinska sjukhusenheten, särskilt laboratorieresurserna framhålls. Utredningen föreslår en utbyggnad vid samtliga regionsjukhus, utom Uppsala, som tills vidare bör kunna tillgodoses av den yrkesmedicinska centralen vid Karolinska sjukhuset, vilken redan fungerar som konsultorgan för stora delar av denna region. Örebro har bedrivit yrkesmedicinsk verksamhet vid medicinkliniken sedan 1952 och utredningen delar sjukvårdshuvudmannens uppfattning om angelägenheten av att skapa en särskild yrkesmedicinsk sjukvårdsenhet vid centrallasarettet i Örebro. I samma region hade man vid medicinkliniken i Eskilstuna redan 1951 startat en yrkesmedicinsk mottagning.

Företagshälsovårdsutredningen 1976

Företagshälsovårdsutredningen 1976 hade kommit fram till att det behövs yrkesmedicinska kliniker och att en sådan klinik bör ha ett 15-tal tjänster. En yrkesmedicinsk klinik bör finnas i varje sjukvårdsregion. Utredningen nämner: överläkare, psykolog, företagssköterska, yrkeshygieniker, laboratorieingenjörer och laboratorieassistenter. Det fanns i slutet av 70-talet 7 sjukvårdsregioner, varav 5 hade startat en yrkesmedicinsk klinik år 1980. Västmanlands län hade tidigare tillfört Örebro regionsjukhus, som startat en yrkesmedicinsk klinik redan 1966, som efter den yrkesmedicinska centralen vid KS blev den andra regionkliniken i landet. Örebrokliniken kom att bli en förebild för politiska beslut om utbyggnaden av yrkesmedicinska kliniker i alla regioner. Utöver riksdagsbeslutet 1976 framfördes planer på att landets yrkesmedicinska verksamhet skulle byggas ut ytterligare så att varje län skulle ha en egen yrkesmedicinsk klinik. Möjligen kan det vara denna diskussion som bäddade för att landstingspolitiskt år 1979 besluta att inom Uppsala-regionen starta en systerklinik till Örebro i Uppsala. Detta trots att diskussioner om att minska antalet regioner pågick, vilket innebar att Örebroregionen avskaffades år 1980 och uppgick i Uppsala-regionen. Uppsala-Örebroregionen blev nu den enda regionen med två regionkliniker. Ett annat starkt argument för att förlägga yrkesmedicinsk verksamhet till Akademiska sjukhuset var den starka forskningsanknytningen sjukhuset hade till Uppsala universitet.

SOU 1980:22 Företagshälsovårdsutredningens delbetänkande om utbyggnad av yrkesmedicinen från 1980

Utredningen föreslår att staten förhandlar med landstingen om att prioritera yrkesmedicinen. Målet är att det 1985 ska finnas yrkesmedicinska kliniker i samtliga sjukvårdsregioner och helst också vid

länssjukhusen. Staten bör också verka för att fler läkare söker sig till yrkesmedicinen. De yrkesmedicinska regionklinikerna föreslås främst syssla med avancerat utrednings- och utvecklingsarbete i förebyggande syfte. Länsklinikerna ska i första hand ge närservice till företagshälsovården. En viktig uppgift för länsklinikerna blir att få små företag att ordna företagshälsovård för de anställda. I utredningen nämns att endast hälften av landets yrkesverksamma har tillgång till sådan service, trots att arbetsmarknadens parter träffat avtal om att alla i arbetslivet skall ha tillgång till företagshälsovård.

I Uppsala behandlade hälso- och sjukvårdsstyrelsen yttrandet över företagshälsovårdsutredningens delbetänkande kring utbyggandet av yrkesmedicinen i oktober 1980. Ragnar Litzner (s) framförde behovet av en yrkesmedicinsk enhet vid Akademiska sjukhuset. Visserligen innebär den nya regionindelningen 1980 att Uppsala och Örebroregionerna slås samman så att två regionsjukhus ingår. Örebro har en väl uppbyggd yrkesmedicinsk verksamhet, men detta faktum får inte förhindra en yrkesmedicinsk utbyggnad här i Uppsala. Han ser gärna ett samarbete med Örebro i dessa frågor men vi bör alltså även få en yrkesmedicinsk enhet på Akademiska. Detta kan bli möjligt t.ex. genom att Kopparbergs läns landsting och landstinget i Gävleborg utnyttjar de tjänster på området som Akademiska sjukhuset kan erbjuda.

SOU 1996:24 Miljöhälsoutredningen. Miljö för en hållbar hälsoutveckling

Utredningen föreslog ett utökat regionalt samarbete för att sprida tillgången på de miljömedicinska specialistresurserna över hela landet. I utredningens förslag till nationellt handlingsprogram framhålls i kap. 7.3 landstingens roll inom miljömedicinen. Förslagen är:

-Miljömedicinsk expertis bör finnas tillgänglig vid samtliga landsting, antingen genom en egen miljömedicinsk verksamhet eller genom ett regionalt samarbete.

-Varje landsting bör ha en miljömedicinsk verksamhetsplan eller ett handlingsprogram, som ett fristående program eller som en del i ett bredare folkhälsoprogram.

Uppbyggnaden av en Yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset

Politiskt initiativ att starta

I en riksdagsmotion från Socialdemokraternas riksdagsmän i januari 1978 (Nils Hjort, Arne Gadd, Birgitta Dahl, Hans Alsén och Ove Karlsson), framförs att det utöver den 1977 inrättade tjänsten i yrkesdermatologi vid Akademiska sjukhuset bör inrättas en särskild tjänst i yrkesmedicin och att Socialstyrelsen tillstyrkt att en sådan tjänst inrättas vid sjukhusets medicinklinik. Tjänsten behövs för att organisera och bygga upp en yrkesmedicinsk avdelning i Uppsala sjukvårdsregion. Motionärerna framhåller även att den sedan 1974 inrättade yrkesinspektionsavdelningen behöver stöd från en yrkesmedicinsk klinik i Uppsala.

Stöd från Uppsala universitet

Redan 1975 hade Medicinska fakulteten i Uppsala givit sitt stöd för planerna på att inrätta en yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset. Yrkesmedicinsk forskning bedrevs vid olika kliniker och universitetsinstitutioner och därför behövs en yrkesmedicinsk verksamhet för att utvidga och samordna samarbetet inom området. Yrkesmedicinen bör till stor del vara utåtriktad, företa fältundersökningar, samarbeta med företagshälsovården och undersöka arbetsmiljöer, men avgörande för insatsen blir ändå verksamhetens kvalitet och inriktning, menar fakulteten. Fakulteten stöder att yrkesmedicin blir en egen forskningslinje och ansvarig för egen specialistutbildning av yrkesmedicinare.

Yrkesdermatologen var först

År 1977 tillsattes en tjänst i yrkesdermatologi vid Hudkliniken på Akademiska sjukhuset.

Yrkesmedicin startade som sektion till medicinkliniken 1979

Den 19 september 1979 tillsattes överläkartjänsten och den 1 oktober 1979 startade verksamheten som en sektion till medicinkliniken med ett rum på ett forskningslaboratorium i 85-huset, underställd klinikchefen för Medicinkliniken. Vid starten hade den yrkesmedicinska sektionen en överläkare och chef, Birgitta Kolmodin-Hedman, en AT-läkare och en sekreterare.

Utbildningsuppdraget startade i september 1979 för medicine studerande under termin 7 i form av samundervisning med lungkliniken om med föreläsning 2 timmar och en temadag om yrkeslungsjukdomar.

Överläkare Birgitta Kolmodin-Hedman i Yrkesmedicins lokaler i 85-huset 1979

Yrkesmedicin 1980

Den 1 januari 1980 flyttade man till den äldre delen av sjukhuset, Wasahuset, ing. 30 (enligt uppgift hade man svårt att värma lokalerna. Det var 12-14°C i korridoren och 14-17°C i rummen).

Sektionen utökades till 4 tjänster, en företagshälsovårdsutbildad sköterska tillkom. Vid starten uppfattades uppdraget omfatta tre områden: 1. Kliniska utredningar av patienter. 2. Forskning på större yrkesgrupper. 3. Ge undervisning, bl.a. till medicine studerande.

Patientverksamhet 1980

Enligt chefen Kolmodin-Hedman var utredningstiden 1980 för en person med misstänkt yrkessjukdom ca. en vecka. Verksamheten beskrevs som utåtriktad med arbetsplatsbesök, provtagningar, intervjuer, kartläggning och fotografering av arbetsmoment och arbetsplatsen.

Under 1980 gjorde yrkesmedicinska sektionen undersökningar på 206 patienter, varav 177 från C län, 13 från X län, 14 från W län (samt ett från B och Z län vardera). Luftvägssjukdomar dominerade med 95 asbestutredningar och 28 om damm och retande gaser. Antalet vibrationsutredningar var 9, lösningsmedelsutredningarna 22 och 5 gällde rörelseorganen. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på 7 arbetsplatser med sammanlagt 336 anställda. Telefonförfrågningar (började registreras i april 1980) blev 65 st under 9 månader. Kliniken beställde 136 blodprover, flertalet blod- och leverstatus samt 2 analyser av bly, kadmium och arsenik vardera. Till detta kom 104 lungfunktionsutredningar, 25 röntgenundersökningar, 13 EMG, 10 EEG, 7 köldprovokationstest och 7 psykologtestningar.

Universitetet 1980

Under 1980 gavs 4 vetenskapliga artiklar och två föredrag vid Riksstämman.

Utbildningar 1980

Under vårterminen 1980 tillkom föreläsningar om metalltoxikologi och lösningsmedelsskada under hygienavsnittet samt under socialmedicin effekter av skiftarbete.

Vidare har man föreläst på utbildningarna för företagsläkare och företagssköterskor på Arbetarskyddsstyrelsen, läkemedelskommittén på Akademiska sjukhuset, Lantbrukshälsan, Uppsala läkareförening, Yrkesinspektionen, Försäkringskassan och Finska arbetsmedicinska institutet.

Rapport 1980-05-22 Yrkesmedicinsk verksamhet i Uppsala-regionen. Organisation, dimensionering samt finansiering

Här skissas en utbyggnadsplan för den yrkesmedicinska verksamheten. Enligt denna plan ska utbyggnaden vara avslutad 1984 och antalet tjänster uppgå till 15 stycken.

Beslut om yrkesmedicinsk avdelning vid Akademiska sjukhuset december 1980

Regionsjukhusnämnden tar i december 1980 beslut om att inrätta en yrkesmedicinsk avdelning som regionspecialitet vid Akademiska. Detta trots att regionsammanslagningen med örebroregionen träder i kraft under 1980, vilket innebär två yrkesmedicinska kliniker i regionen. Yrkesmedicinen på

Akademiska var redan igång med en överläkare sedan oktober 1979 men nu kom den beslutade uttalade satsningen för en femårsperiod. Närmast tillkommer en biträdande överläkare och en yrkeshygieniker. När verksamheten är fullt utbyggd 1985 ska den ha tillförts omkring 15 tjänster. Filialer ska också skapas, då främst inom Gävleborgs- och Kopparbergsområdena. I budgeten för 1981 har Uppsala läns landsting avsatt 375 000 kr till yrkesmedicinska verksamheten. Ordföranden i regionsjukvårdsnämnden Ragnar Litzner (s) framhåller Uppsala, Gävleborgs samt Kopparbergs län som uttalade upptagningsområden.

Yrkesmedicin 1981

Ekonomiska problem för Akademiska sjukhuset 1981 hotar yrkesmedicinska enheten

Nedläggningshotet under året föranledde svårigheter att rekrytera personal. Överläkaren och chefen för yrkesmedicinska sektionen blev professor vid Arbetarskyddsstyrelsen i Umeå, men en tf. överläkare tillsattes som vikarierande chef. En specialistkompetent läkare har tjänstgjort under året, tillsammans med en FV-läkare. Trots regionsjukvårdsnämndens beslut 1980 om att inrätta en yrkesmedicinsk avdelning rådde under 1981 begravningsstämning under lång tid.

Ansökningspapper till andra tjänster låg klara att postas för personalen. Pengar hade anslagits till yrkesmedicinsk verksamhet från landstingen i Uppsalaregionen men de pekuniära problemen som Akademiska sjukhuset dragits med var ett hot och en broms för utbyggnad av den yrkesmedicinska verksamheten. När budgetramarna för sjukhuset hade överskridits hotades utbyggnaden av yrkesmedicinen att stoppas. Direktionen för Akademiska sjukhuset skrev till regeringen och begärde att den yrkesmedicinska enheten vid sjukhuset skulle få läggas utanför budgetramen. Även andra instanser såsom Försäkringskassaförbundet skrev till socialdepartementet att föreslå nedskärningar av yrkesmedicinen oroar försäkringskassorna i Gävleborg, Kopparberg och Uppsala län. Trots att det är ekonomiskt fördelaktigt med en fungerande yrkesmedicin presenteras sparåtgärder för sjukhuset, som drabbar den yrkesmedicinska verksamheten extra hårt under en kritisk uppbyggnadsfas. Samhället går miste om stora vinster för den förebyggande verksamheten, arbetsskadearbetet och förhindrandet av pensionsfall. Problemet var att den planerade yrkesmedicinska regionverksamheten ej omfattades av regionavtalet, och heller inte kunde ingå i detta eftersom avtalet var uppbyggt på självkostnadsmodellen där inkomstbringande avgifter baseras på vårddagar och patientbesök. Yrkesmedicinen är till sin natur inte lika patientrelaterad utan arbetar mer långsiktigt förebyggande vilket bedömdes påverka finansieringsmöjligheterna. Samtliga landsting i regionen hade solidariskt anslagit pengar till en utbyggd verksamhet vid yrkesmedicinen. Men får inte sjukhuset tillstånd att lägga budgeten utanför ramen för övriga sjukhuset kan den inte genomföra utbyggnaden. Direktionen hänvisar till ett särskilt remisstöd från företagshälsovårdsutredningen som tillstyrker direktionens begäran samt om ett regeringsbeslut att tillföra de 10% av kostnaden som faller på staten. Detta i enlighet med företagshälsovårdsutredningens förslag om en utbyggnad av den sjukhusanknutna yrkesmedicinen. Målsättningen var att det skulle finnas fungerande regionkliniker vid alla regionsjukhus och att alla sjukvårdsområdena skulle planera för länskliniker. Yttrandet anknyter även till debatten om en

offensiv hälsopolitik och att satsningen på yrkesmedicinen ska räknas in i en sådan förebyggande vård. Utredarna menar att grunden för företagshälsovården är det lokala arbetet, men för att den ska fungera fullt ut är den beroende av experthjälp från yrkesmedicinska avdelningar vid sjukhusen. Dessa spelar också en stor roll för utbildning och forskning i att förebygga arbetsskador.

Personalen vid Yrkesmedicin 1981: sittande fr. v. Bertil Frenning, Birgitta Kolmodin-Hedman och Pontus Götell. Bakom dessa fr. v. Maria Gustafsson och Gertie Rand.

Patientverksamhet 1981

Ingen verksamhetsberättelse har återfunnits, men enligt patientregistret hittas 175 inremitterade yrkesmedicinska utredningar (*dock svårigheter att avgöra om en del registrerats som forsknings- eller gruppundersökning/anm. RW*).

Universitetet 1981

Två föredrag gavs vid Riksstämman.

Utbildningar 1981

Osäkra uppgifter */(anm. RW)* Kanske startade kursverksamhet inom läkarprogrammet tillsammans med institutionen för hygien.

Yrkesmedicin 1982

Yrkesmedicin räddades från nedläggning i januari 1982

I januari 1982 beslutade regeringen att kostnadsramarna för Akademiska sjukhuset kunde höjas med 7 miljoner kronor. Visserligen blev extra kostnaderna för barn- och ungdomspsykiatriska kliniken 6,8 milj kr, men pengarna som blev över borde kunna rädda sjukhusets yrkesmedicinska verksamhet fram till budgetårets slut vid halvårsskiftet. Däremot hade regeringen inte gått med på sjukhusets begäran att lägga den yrkesmedicinska verksamheten utanför budgetramarna. *"Yrkesmedicinen är en så viktig verksamhet för de ingående landstingen att vi gör allt för att hålla den igång. Jag tror vi klarar det med den nya ramen"*, sade sjukhusdirektör Owe Petersson.

Yrkesmedicinska verksamheten befästs och får en ledningsgrupp för uppdraget i de länen Uppsala, Gävleborg och Kopparbergs län

Yrkesmedicinska sektionen var en sektion inom Medicinkliniken, Akademiska sjukhuset, underställd klinikchefen för Medicinkliniken. Den yrkesmedicinska sektionen blev en regionenhet för ärenden inom Gävleborgs, Kopparbergs och Uppsala län. Detta år inrättades en ledningsgrupp som referensgrupp med två representanter från de tre landstingen vardera, samt fackliga representanter, en planeringssekreterare och en överläkare från yrkesmedicin. Man hade följande tjänster: öl (vakant); bitr. öl; FV-läkare; miljösköterska; psykolog; yrkeshygieniker; expeditionsföreståndare; läkarsekreterare.

Patientverksamhet 1982

Patientmottagningar har drivits i Uppsala, Gävle och Falun. Under 1982 hade yrkesmedicinska sektionen 123 inkomna remisser, varav 51 från C län, 46 från X län, 24 från W län och 2 från övriga län. Lösningssmedelsutredningarna dominerade med 45, följt av Luftvägssjukdomar 42 st och vibrationsutredningar 18 st. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 208 anställda.

Universitetet 1982

4 bidrag till Riksstämman. 3 vetenskapliga artiklar.

Utbildningar 1982

4 st 2-veckorskurser tillsammans med institutionen för hygien hölls på läkarprogrammet för läkarstudenter termin 10. En NLV-kurs gavs för blivande specialister i invärtesmedicin och allmänläkare.

Yrkesmedicin 1983

I januari övertogs huvudmannaskapet för Akademiska sjukhuset av landstinget. Pga den oklara situationen för den yrkesmedicinska verksamheten hade ledningsgruppen inga möten under året. Lokalerna i det numera rivna Wasa-huset hade saknat värme i visa delar samt varmvatten, vilket dock installerades under året. Liksom under föregående år har endast en specialist i yrkesmedicin tjänstgjort under året, tillsammans med 1-2 FV-läkare.

Patientverksamhet 1983

Under 1983 hade yrkesmedicinska sektionen 144 inkomna remisser, varav 82 från C län, 27 från X län, 37 från W län och 8 från övriga län. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 207 anställda. Största gruppen utgjordes av luftvägssjukdom följt av lösningsmedelsskada.

Universitetet 1983

Medicinska fakultetsnämnden har i ett PM från 25 augusti 1983 lämnat ett förslag om att överläkartjänsten vid Yrkesmedicinska sektionen kombineras med en landstingsfinansierad professur. Förslaget tillstyrktes av sjukhusdirektionen, samverkansnämnden och tillställdes Uppsala läns landsting. 3 bidrag lämnades till Riksstämman samt en rapport till serien Arbete- och hälsa.

Utbildningar 1983

Tillsammans med institutionen för hygien har 4 st 2-veckorskurser på läkarprogrammet för läkarstudenter termin 10 hållits.

Yrkesmedicin 1984

Överläkartjänsten i yrkesmedicin har varit vakant sedan 1981, och sedan dess har endast en specialist i yrkesmedicin tjänstgjort vid enheten. Pga oklarheter om verksamheten har lednings- och referensgruppen för verksamheten inte sammanträtt under vare sig 1983 eller 1984.

Samverkansnämndens beslut 6 december 1984 om arbetsfördelning mellan yrkesmedicin i Örebro och Uppsala

En ny regionindelning gällde från årsskiftet 83/84, vilket innebar ändrade regiongränser i Norrlandslänen. Eftersom den tidigare regionsammanslagningen med örebroregionen innebar två regionkliniker gav samverkansnämndens beredningsgrupp den 7 mars 1984 en arbetsgrupp, med

representanter för Uppsala och Örebro läns landsting, uppdraget att kartlägga och ta fram ett förslag på arbetsfördelningen m.m. mellan de två yrkesmedicinska enheterna. Samverkansnämnden beslutade den 6 december 1984 att i princip ställa sig bakom ett förslaget från denna arbetsgrupp ([se PM från 12 november 1984](#)) samt att hos Uppsala läns landsting hemställa om redovisning av detaljförslag för Uppsalaenhetens uppbyggnad och organisation (se [Rapport från Yrkesmedicin 1985-02-14](#)) vilket blev ett förslag till det avtal för Uppsalaenheten som trädde i kraft den 1 januari 1988 ([se avtal om yrkesmedicinsk verksamhet mellan landstingen i Uppsala, Kopparbergs och Gävleborgs län från 1988](#)). Det är i princip dessa dokument som är grunden för och som fortfarande gäller än i denna dag för den yrkes/arbetsmedicinska verksamheten inom Uppsalas del av Uppsala-Örebroregionen.

PM 12 november 1984 från arbetsgruppen tillsatt av Samverkansnämndens beredningsgrupp uppdrag om yrkesmedicin i Uppsala-Örebroregionen

Resultatet av gruppens arbete lämnades i ett PM 12 november 1984. Enligt detta nåddes sammanfattningsvis enighet om följande punkter:

- ”-att den yrkesmedicinska verksamheten fördelas på två regionenheter med ansvar för fyra och tre län.
- att ingen principiell förändring genomförs vid den yrkesmedicinska kliniken i Örebro förutom en utbyggnad av den laboratoriemässiga verksamheten om så erfordras.
- att Uppsalaenheten utbyggs dels för att täcka den grundservice för sina tre län som redan finns etablerad i Örebro och dels för att täcka sin del av undervisnings- och forskningsansvaret.
- att forskning och utveckling förutsätts ske vid båda enheterna.
- att gemensamma data och epidemiologiska rutiner utformas inom den gemensamma regionen.”

Patientverksamhet 1984

Under 1984 hade yrkesmedicinska sektionen 206 inkomna remisser, varav 108 från C län, 46 från X län, 52 från W län. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 505 anställda. Största gruppen utgjordes av lösningsmedelsskada följt av luftvägssjukdom.

Universitetet 1984

3 bidrag lämnades till Riksstämman samt en artikel i Läkartidningen.

Utbildningar 1984

Tillsammans med institutionen för hygien har 4 st 2-veckorskursen på läkarprogrammet för läkarstudenter termin 10 hållits.

Yrkesmedicin 1985

Ett förslag till utbyggnad och omorganisation av den yrkesmedicinska enheten vid Akademiska sjukhuset. Framtagen av Bertil Frenning. Rapport från Yrkesmedicin 1985-02-14.

Förslaget är egentligen en uppdatering ett tidigare förslag (Rapport 1980-05-22) och beslut av Regionsjukhusnämnden i december 1980 att inrätta en yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset. Akademiska sjukhusets ekonomiska problem i början av 1980-talet hade stoppat utbyggnaden av den yrkesmedicinska verksamheten, som hade stora problem med både personalrekrytering och lokaler. Nu föreslås ett omtag, och precis som i förslaget och beslutet från 1980, föreslås en utökad personalstyrka till 15 tjänster vid regionenheten i Uppsala. Vidare föreslås att den yrkesmedicinska sektionen ges status som egen klinik, egen verksamhetschef och egen budget, eftersom den skiljer sig väsentligt från gängse rutiner inom den internmedicinska moderspecialiteten. Dessutom innebär det regionala samarbetet med yrkesmedicinska kliniken i Örebro, samt de båda regionenheternas ledningsgrupper, att en egen klinik ter sig mest ändamålsenligt. Den föreslagna organisationsskissen bedöms vara tillräcklig för att svara mot regionbehovet på lång sikt. Där ingår viss verksamhet vid lasaretten i Falun och Gävle med regelbunden mottagning en gång per vecka med läkare från Uppsalaenheten. På universitetssidan föreslås att den nybildade yrkesmedicinska kliniken behåller den nuvarande sektionens anknytning till Institutionen för Medicin. I rapporten skrevs också att långsiktigt torde inrättandet av en yrkesmedicinsk institution bli aktuell. Innan dess måste en rad frågor lösas, bl.a. inrättandet av en professur.

Underlag för utbyggnadsplan för en yrkesmedicinsk enhet från planeringsavdelningen vid Akademiska sjukhuset 1985-08-26

I huvudsak behölls de tidigare bemanningsplanerna med 15 tjänster vid yrkesmedicin i Uppsala som redan beslutats av Regionsjukvårdsnämnden i december 1980, men stoppats p.g.a. Akademiska sjukhusets överskridna budgetramar. År 1984 hade utbyggnadsplanerna återupptagits och ett förslag lagt av en arbetsgrupp tillsatt av samverkansnämnden för Uppsala-Örebroregionen 1984. En avvikande detalj var att man föreslog att avvakta med att inrätta en fristående yrkesmedicinsk klinik tills en professur tillsatts i yrkesmedicin. Uppsala läns förvaltningsutskott ställde sig positiv till förslaget och i samverkansnämnden för Uppsala-Örebroregionen förankrades förslaget med berörda landsting.

Patientverksamhet 1985

Under 1985 hade yrkesmedicinska sektionen 247 avslutade patientärenden, varav 139 från C län, 63 från X län, 44 från W län och en från övriga län. Antalet konsultationer var 18. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 79 anställda. Största gruppen utgjordes av vibrationsskador följt av luftvägssjukdom.

Universitetet 1985

4 bidrag till Riksstämman och 4 artiklar publicerades. Samverkansnämnden ändrade medicinska fakultetens förslag från 25 augusti 1983 till att inom en 5-årsperiod, vid omprövning av professuren, ska denna övertas av universitetet i enlighet med principen om statligt finansierad forskning, samt att kostnaderna delas lika mellan regionens samtliga 7 landsting. Uppsala universitet beslutade 1985-12-02 att inrätta en extra professur i yrkesmedicin. Professuren skulle kombineras med överläkartjänsten och utannonseras våren 1986.

Utbildningar 1985

Tillsammans med institutionen för hygien har 4 st 2-veckorskurser på läkarprogrammet för läkarstudenter termin 10 hållits. Yrkesmedicin har även medverkat i undervisningen i socialmedicin och en kurs i arbets- och samhällsmedicin för humanbiologer. En NLV-kurs för blivande specialister i allmänmedicin har genomförts.

Yrkesmedicin 1986

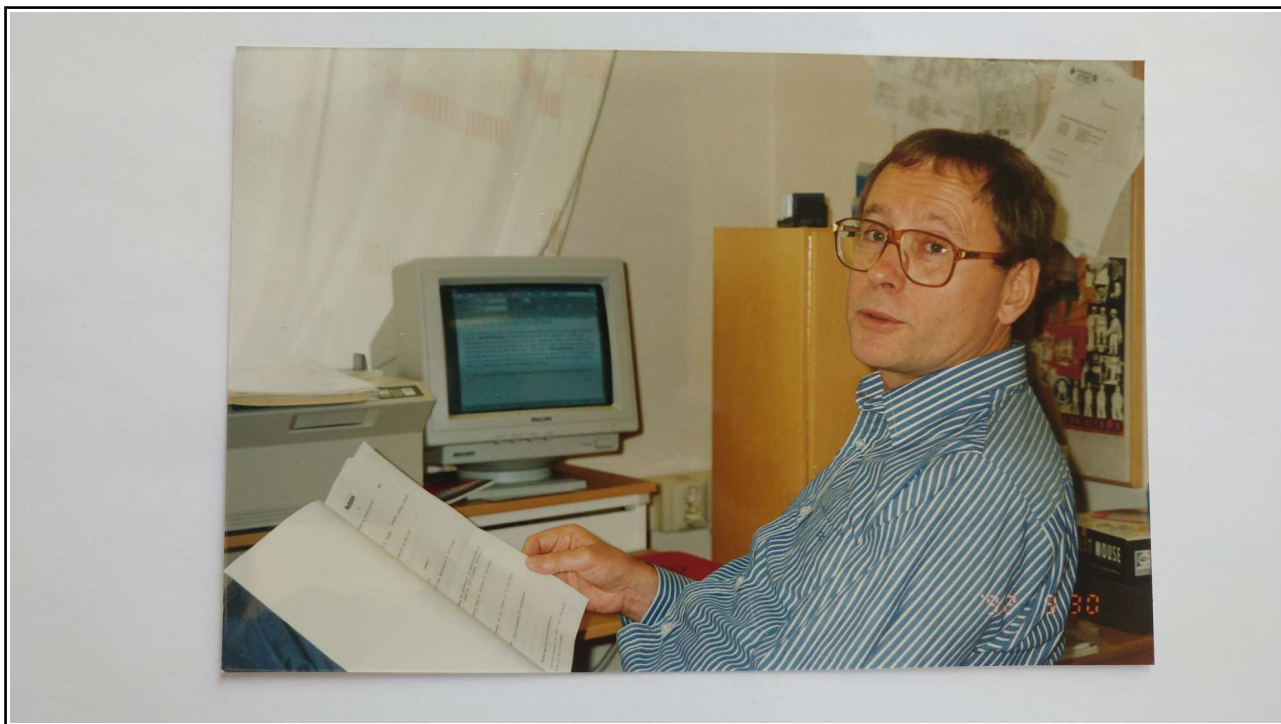
McKinsey-rapporten om den ekonomiska situationen på Akademiska sjukhuset hade förvisso med yrkesmedicin i sparplanerna, men verksamheten ansågs så betydelsefull för regionen att man lämnade utrymme för den planerade utbyggnaden till 15 tjänster. Direktionen för Akademiska sjukhuset beslutade att yrkesmedicinska sektionen ombildas till en egen avdelning under 1987. Därmed flyttades verksamheten våren 1986 från det gamla Wasa-huset, till modernare lokaler (f.d. barn och ungdomspsykiatriska kliniken). Nu fanns möjlighet att bygga ut enheten till de 15 tjänster som beslutats av landstinget 1985. I lokalerna inrättades även ett modernt kemiskt laboratorium.

Verksamhet 1986

Årsrapport saknas, men det nämns i Nyhetsbladet att kapaciteten minskat i samband med flytten och att lösningsmedelsutredningarna var flest till antalet/(amn. RW).

Yrkesmedicin 1987

Den 1 maj 1987 övergick yrkesmedicin från att vara en sektion inom medicinkliniken till en självständig yrkesmedicinsk enhet, med prof. Christer Edling som klinikchef. Det blev en egen administrativ enhet med egen budget. Ledningsgruppen hade 3 protokollförda möten.

Christer Edling, överläkare sedan 1985 och professor och verksamhetschef 1987

Patientverksamhet 1987

Under 1987 hade yrkesmedicinska sektionen/avdelningen 145 avslutade patientärenden, varav 80 från C län, 23 från X län, 40 från W län och 2 från övriga län. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 144 anställda. Största gruppen utgjordes av lösningsmedelsutredningar följt av vibrationsskador.

Universitetet 1987

I april 1987 tillsattes en professur i yrkesmedicin, prof. Christer Edling. 5 bidrag till Riksstämman och 7 artiklar publicerades.

Utbildningar 1987

Fyra en-veckorskurser i yrkesmedicin för läkarstuderande gavs under termin 10. En endagarskurs i ämnet "sjuka-hus" har hållits, framförallt riktat till personal inom företagshälsovården. Vidare har avdelningen medverkat i utbildningen av humanbiologer, Arbetarskyddsstyrelsens utbildning av företagsläkare och en NLV-kurs i anestesilogisk farmakologi.

Yrkesmedicin 1988

Utredning om Yrkesmedicin i Uppsala-Örebroregionen, speciellt med inriktning på länsenheter och gemensam ledningsgrupp resulterade i ett [avtal om yrkesmedicinsk verksamhet](#), som gäller fortfarande

Denna utredning skedde på uppdrag av samverkansnämnden från 1987 och lämnades i sin slutversion i februari 1988, men skulle träda i kraft redan 1 januari 1988. Eftersom den yrkesmedicinska verksamheten ej omfattades av det dåvarande regionavtalet men ändå utgjorde en regionspecialitet blev resultatet för Uppsalas del ett avtal om den yrkesmedicinska verksamheten mellan landstingen i Uppsala, Kopparbergs och Gävleborgs län 1988. Detta avtal gäller tillsvidare, således än idag. I portalparagrafen (§1) står det att den yrkesmedicinska verksamheten omfattar yrkesmedicinsk mottagning, psyko-social verksamhet, ergonomi, samt yrkeshygienisk laboratorieverksamhet. I §2 listas yrkesmedicinens uppgifter:

1. Studera hur exponeringsfaktorer i miljön påverkar individens fysiska och psykiska hälsa-som underlag för riskbedömning samt verka för att förebygga fysisk eller psykisk ohälsa.
2. Bedriva riskkontroll genom att där så erfordras verkställa yrkeshygieniska-tekniska arbetsplatsundersökningar (exponeringsbedömningar).
3. Verkställa utredningar av sådana fall, där arbetsrelaterad ohälsa misstänkt föreligga.
4. Fungera som konsult- och informationsorgan för företagshälsovård, myndigheter, institutioner, företag och enskilda då det gäller yrkesmedicinska och yrkestoxikologiska problem.
5. Utföra forsknings- och utvecklingsarbete i anslutning till ovanstående.

I 3§ listas ett antal delfunktioner till den i §2 beskrivna verksamheten, när de bedöms angelägna:

- a. Genomföra medicinskt inriktade undersökningar ägnade att belysa miljöbetingade orsaker till inträffade olycksfall.

- b. Genomföra tekniskt-hygieniskt inriktade undersökningar, dels genom fältundersökningar, dels genom analyser vid det yrkeshygieniska laboratoriet.

Anmärkning: Den yrkesmedicinska verksamheten skall dock inte ersätta företagshälsovårdens eller yrkesinspektionens verksamhet i berört avseende, utan utgöra ett komplement till denna. Kostnader för serviceanalyser åt företagshälsovård och företag skall belasta respektive beställare.

- c. Bedriva informationsverksamhet genom konsultationer, utgivande av informationsmaterial samt avhållande av regionala och lokala kurser och konferenser.

I 4§ står det att verksamheten i §§ 2 och 3 avses bedrivas vid Akademiska sjukhusets yrkesmedicinska avdelning och vid filialmottagningar inom Kopparbergs och Gävleborgs län.

I 5§ står det att kostnader för verksamheten beräknas enligt reglerna i regionvårdsavtalet varvid nettokostnaderna fördelas mellan de avtalsslutande landstingen enligt följande:

Uppsala läns landsting	1/3
Kopparbergs läns landsting	1/3
Gävleborgs läns landsting	1/3

I §6 står det att i övrigt gäller i tillämpliga delar de regler som anges i Uppsala/Örebro-regionens regionvårdsavtal samt därutöver de särskilda överenskommelser som träffas mellan parterna.

I §7 står det att detta avtal gäller fr o m den 1 januari 1988 och tills vidare. Efter uppsägning upphör avtalet att gälla ett år räknat fr. o. m. närmast följande kalenderårsskifte. Uppsägning ska ske före den 1 juni uppsägningsåret.

Avtalet undertecknades av representanter för de tre landstingen.

Patientverksamhet 1988

Under 1988 hade yrkesmedicinska avdelningen 123 avslutade patientärenden, varav 60 från C län, 37 från X län, 24 från W län och 2 från övriga län. Till detta kom 44 konsultationer.

Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 334 anställda.

Största gruppen utgjordes av lösningsmedelsutredningar följt av vibrationsskador.

Universitetet 1988

3 bidrag till Riksstämman, 7 artiklar publicerades, och en avhandling lades om luftvägssjukdom hos lantbrukare.

Utbildningar 1988

Fyra två-veckorskurser i yrkesmedicin gavs för läkarstuderande under termin 10. En endagarskurs i ämnet "sjuka-hus" har hållits, framförallt riktat till personal inom företagshälsovården.

Yrkesmedicin 1989

Kliniken firade 10-årsjubileum 10 november 1989. En tjänst som miljömedicinsk toxikolog tillsattes. Det innebar att kliniken nu hade sammanlagt 16,5 tjänster. Vid samverkansnämndens möte i 5 december 1989 beslutades att ge sitt kansli i uppdrag att i samråd med berörda landsting utreda möjligheterna till samordning av den yrkesmedicinska verksamheten i Uppsala och Örebro.

Patientverksamhet 1989

Under 1989 hade yrkesmedicinska avdelningen 102 avslutade patientärenden, varav 51 från C län, 23 från X län, 28 från W län och 2 från övriga län. Till detta kom 37 konsultationer.

Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 165 anställda.

Största gruppen utgjordes av lösningsmedelsutredningar följt av vibrationsskador.

Universitetet 1989

5 bidrag till Riksstämman och 9 artiklar publicerades.

Utbildningar 1989

Fyra två-veckorskurser i yrkesmedicin gavs för läkarstuderande under termin 10. En veckas NLV-kurs ordnades i arbets- och miljömedicin för blivande allmänläkare. Två endagarskurser gavs om allergi och ergonomi, framförallt riktat till personal inom företagshälsovården. Fredagsseminarier startade, öppna för företagshälsovårdens personal.

Yrkesmedicin 1990

Samverkansnämndens utredning om samordningsvinster mellan klinikerna i regionen

Vid samverkansnämndens möte i 5 december 1989 beslutades ge sitt kansli i uppdrag att i samråd med berörda landsting utreda möjligheterna till samordning av den yrkesmedicinska verksamheten i Uppsala och Örebro. Frågan hade också behandlats på ledningsgruppsmöten samt i en serie diskussioner mellan företrädare för de båda klinikerna. Från klinikernas sida har man kommit fram till att det är motiverat med två kliniker i en stor region, framförallt att det behövs en "närhet" till problemen. Detta behov speglas inte minst i det betänkande som företagshälsovårdsutredningen lade fram 1980. Enligt denna skulle inte bara regionkliniker byggas ut, utan att det även skulle finnas yrkesmedicin på länsnivå. Utbyggnaden av företagshälsovården har dock minskat detta behov, men samtidigt ökat behovet av kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling från de yrkesmedicinska klinikerna. Angående profilering och samordning finns för de båda klinikernas särdrag i förhållande till varandra. Den yrkesmedicinska verksamheten i Örebro startade redan 1955 och blev egen klinik 1966. De har ett väl utbyggt kontaktnät till företagshälsovård och arbetsmarknadens parter. De har väl utbyggt laborieverksamhet och administrerar en instrumentpool, för företagshälsovård och andra att använda. Kliniken har även startat en miljömedicinsk verksamhet under 1980-talet samt en enhet inriktad på småföretag.

Den yrkesmedicinska avdelningen i Uppsala har byggts upp sedan 1979/80. Den har universitetsanknytning och svarar för grundutbildning i arbets- och miljömedicin för läkarstudenter. Likaså ges vidareutbildningskurser i arbets- och miljömedicin för blivande läkarspecialister. Ur kostnadseffektivitetssynpunkt har avdelningens resurser framförallt riktats mot områden som riskbedömning och information/utbildning, bl.a. i form av en rad kurser och seminarier riktade till företagshälsovårdens personal. Avdelningen har en professur och under året tillförts en speciell toxikologisk kompetens.

Eftersom en viss specialisering skett inom respektive klinik kan samordning ske avseende specialistkompetens mellan klinikerna för ett mer kostnadseffektiv utnyttjande av tillgängliga resurser. Exempel på detta är:

1. Klinisk verksamhet: kollegialt utbyte av erfarenheter av betydelse för patientfall.
2. Övrig konsultverksamhet: kollegialt utbyte av erfarenheter av betydelse, men det kan också vara effektivt att överföra handläggning av speciella ärenden till den andra kliniken, efter speciell överenskommelse.
3. Information och utbildning: Utbyte av föreläsare mellan klinikerna vid olika kurser och även gemensamt anordnade kurser. Viss vidareutbildning av personalen planeras ske gemensamt, samt erbjudande om auskultation vid den andra kliniken.
4. Forsknings- och utvecklingsarbete: Exempel på projektsamarbete är: projektet angående organiska sulfider inom pappersmasseindustrin; graviditetsutfall för sjukvårdspersonal; olycksfall; och lösningsmedelstoxikologi.

Patientverksamhet 1990

Under 1990 inkom till yrkesmedicinska avdelningen 143 patientärenden, varav 62 från C län, 38 från X län, 43 från W län. Till detta kom 7 konsultationer. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 33 anställda. Största gruppen utgjordes av lösningsmedelsutredningar följt av luftvägsutredning.

Universitetet 1990

5 bidrag till Riksstämman och 10 vetenskapliga artiklar publicerades. En avhandling lades om sjuka-hus syndromet.

Utbildningar 1990

Fyra två-veckorskurser i yrkesmedicin gavs för läkarstuderande under termin 10. En veckas NLV-kurs ordnades i arbets- och miljömedicin för blivande allmänläkare. Två endagarskurser gavs om allergi och ergonomi, framförallt riktat till personal inom företagshälsovården. 8 fredagsseminarier gavs, öppna för företagshälsovårdens personal.

Yrkesmedicin 1991

Ledningsgruppen har haft två protokollförda möten. Nytt var att planera för miljömedicin i Uppsala. Kvalitetsarbete inleddes med enkätundersökningar till patienterna på mottagningen, företagshälsovården och försäkringskassorna. Hela 99% av patienterna var nöjda med yrkesmedicins arbete.

Patientverksamhet 1991

Under 1991 inkom till yrkesmedicinska avdelningen 139 patientärenden, varav 69 från C län, 36 från X län, 34 från W län. Till detta kom 32 konsultationer. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 194 anställda. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av lösningsmedelsutredningar.

Universitetet 1991

2 bidrag till Riksstämman och 10 artiklar publicerades.

Utbildningar 1991

Fyra två-veckorskurser i yrkesmedicin gavs för läkarstuderande under termin 10. Två NLV-kurser ordnades i arbets- och miljömedicin för blivande allmänläkare och blivande yrkesmedicinare. 6 fredagsseminarier gavs, öppna för företagshälsovårdens personal.

Yrkesmedicin 1992

Landstingsstyrelsen beslutade i mars 1992 att inrätta en tjänst som miljömedicinsk läkare. Tjänstebeskrivningen var att arbeta preventivt med större befolkningsgruppen, inte med enskilda patienter. Däremot skulle tjänsten fungera som kunskapsbank och kan ge service till annan personal inom sjukvården. Sedan 1989 fanns en miljömedicinsk toxikolog. Ledningsgruppen har haft två

möten. Nytt var att miljömedicinens uppbyggnad diskuterats med förslag till budgetanslag för detta till år 1993.

Patientverksamhet 1992

Under 1992 inkom till yrkesmedicinska avdelningen 131 patientärenden, varav 61 från C län, 37 från X län, 33 från W län. Till detta kom 41 konsultationer. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 404 anställda. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av lösningsmedelsutredningar.

Universitetet 1992

I maj 1992 tillsattes en högskolelektor i yrkesmedicin förenad med en specialisttjänst i yrkesmedicin. Nu fanns två kombinationstjänster: professor och lektor. 6 bidrag till Riksstämman och 7 artiklar publicerades.

Utbildningar 1992

Fyra två-veckorskurser gavs i yrkesmedicin för läkarstuderande under termin 10. En NLV-kurs gavs i arbets- och miljömedicin för blivande allmänläkare. 6 fredagsseminarier gavs, öppna för företagshälsovårdens personal.

Yrkesmedicin 1993

Miljömedicinskt program antogs 1993 för landstinget i Uppsala län

Det miljömedicinska programmet antogs i november 1993 av landstingsfullmäktige i Uppsala län. Det skedde efter politiskt initiativ från landstingspolitikern Mats O Karlsson (s) i enlighet med det miljöpolitiska program som antagits av landstinget 1990. Det miljömedicinska programmet utarbetades av en arbetsgrupp där bl a Christina Lundqvist från ledningsgruppen för Arbets- och miljömedicin i Uppsala ingick, tillsammans med Lennart Friis och Björn Hellman, miljömedicinsk läkare respektive miljömedicinsk toxikolog vid Arbets- och miljömedicin. Programmet skulle gälla till år 2000, och justerades 1999 som grund för den fortsatta miljömedicinska verksamheten i Uppsala län. Det bedömdes finnas ett ökande behov av denna kompetens framöver.

Landstingsstyrelsen hade redan 1992 beslutat om att inrätta en miljömedicinsk läkartjänst och en toxikologtjänst fanns redan som en del av det yrkesmedicinska avtalet från 1988. Denna tjänst samfinansierade av de tre landstingen, så 1/3 tjänst ansågs kunna vikas för Uppsala läns miljömedicinska program. En uppföljning av verksamheten skulle ske årligen i form av en rapport till kommittén för miljö och folkhälsa. Uppsala läns miljömedicinska verksamhet bedömdes i grunden medicinskt orienterad och beskrevs som en del av landstingens förebyggande verksamhet. Arbetet ansågs till sin form, metod och kunskapsbas mycket likt det arbetsmedicinska. Den förbättrade arbetsmiljön under de senaste decennierna innebar också lågdosexponeringar för bl.a. kemikalier, varför en integrering av de arbetsmedicinska och miljömedicinska områdena ansågs naturligt. Konkret innebar det bedömning av hälsoeffekter av fysikaliska, kemiska och biologiska hälsoeffekter i vår miljö och bygger på humanmedicinska och toxikologiska kunskaper, i kombination med epidemiologisk metodik. Således bedömning av hur vi påverkas av

luftföroreningar, buller, joniserande strålning, tungmetaller, bekämpningsmedel eller andra kemiska ämnen i omgivningen. Den miljömedicinska verksamheten i Uppsala län var föremål för Socialstyrelsens aktiva uppföljning under 1993. Man ansåg att Uppsala var en bra förebild för andra landsting inom området miljömedicin och hälsoskydd (Socialstyrelsen, Folkhälsoenheten. Artikelnr 1993-13-35).

Patientverksamhet 1993

Under 1993 inkom till yrkesmedicinska avdelningen 143 patientärenden, varav 62 från C län, 50 från X län, 31 från W län. Till detta kom 41 konsultationer. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 164 anställda. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av lösningsmedelsutredningar.

Universitetet 1993

Vid avdelningen handledes 7 doktorander. 6 bidrag till Riksstämman och 16 artiklar publicerades.

Utbildningar 1993

Fyra två-veckorskurser gavs i yrkesmedicin för läkarstuderande under termin 10. De ca 6 per år anordnade halvdagsseminarierna som givits sedan 1988, öppna för företagshälsovårdens personal, hade haft vikande intresse. Det tolkades som ett resultat av företagshälsovårdens omstrukturering.

Arbets- och miljömedicin 1994

Den 1 januari 1994 bytte yrkesmedicinska avdelningen namn till enheten för arbets- och miljömedicin. Enheten var tidigt framme med information via Internet. Hemsidan hade utvecklats som ett komplement till andra informationsinsatser. Ett miljömedicinskt program lanserades för Landstinget i Uppsala län.

Patientverksamhet 1994

Under 1994 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 188 patientärenden, varav 82 från C län, 56 från X län, 46 från W län. Till detta kom 42 konsultationer. Gruppundersökning på hela eller delar av arbetsplatser gjordes på sammanlagt 599 anställda. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av lösningsmedelsutredningar.

Universitetet 1994

7 bidrag till Riksstämman och 9 artiklar publicerades.

Utbildningar 1994

Fyra två-veckorskurser gavs i yrkesmedicin för läkarstuderande under termin 10. En 3-dagarskurs Lungfunktionsundersökningar i praktiken ordnades för företagshälsovård och primärvård. De ca 6 per år anordnade halvdagsseminarierna som givits sedan 1988, öppna för företagshälsovårdens personal, hade sedan 1993 haft vikande intresse.

Arbets- och miljömedicin 1995

Patientverksamhet 1995

Under 1995 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 154 patientärenden, varav 89 från C län, 31 från X län, 34 från W län. Till detta kom 30 konsultationer. Gruppundersökningar gjordes på 198 individer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 1995

6 doktorander handledes vid enheten. Två avhandlingar avlades i ämnena vattenbaserade färger och en om psykologi. 28 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 1995

Fyra två-veckorskurser gavs i yrkesmedicin för läkarstuderande under termin 10. En 3-dagarskurs ordnades i lungfunktionsdiagnostik för personal inom företagshälsovården och primärvården.

Arbets- och miljömedicin 1996

En projektanställning som miljöhygieniker ordnades, i enlighet med Uppsala läns miljömedicinska program.

[SOU 1996:24 Miljöhälsoutredningen. Miljö för en hållbar hälsoutveckling](#)

Utredningen föreslog ett utökat regionalt samarbete för att sprida tillgången på de miljömedicinska specialistresurserna över hela landet. I utredningens förslag till nationellt handlingsprogram framhålls i kap. 7.3 landstingens roll inom miljömedicinen. Förslagen är:

- Miljömedicinsk expertis bör finnas tillgänglig vid samtliga landsting, antingen genom en egen miljömedicinsk verksamhet eller genom ett regionalt samarbete.
- Varje landsting bör ha en miljömedicinsk verksamhetsplan eller ett handlingsprogram, som ett fristående program eller som en del i ett bredare folkhälsoprogram.

Patientverksamhet 1996

Under 1996 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 131 patientärenden, varav 58 från C län, 37 från X län, 32 från W län och övriga 4 st. Till detta kom 30 konsultationer. Gruppundersökningar gjordes på 168 individer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 1996

6 doktorander handledes vid enheten. En avhandling har avlagts i ämnet psykologi. 14 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 1996

Läkarprogrammet omarbetades där en större integrering av olika ämnen skapades. Läkarstudenterna undervisades i arbets- och miljömedicin under termin 9 inom ramen för ett samhällsmedicinsk block i samarbete med Institutionen för socialmedicin.

Arbets- och miljömedicin 1997

Patientverksamhet 1997

Under 1997 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 149 patientärenden, varav 72 från C län, 36 från X län, 35 från W län och övriga 6 st. Till detta kom 33 konsultationer.

Gruppundersökningar gjordes på 330 individer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 1997

7 doktorander handledes vid enheten. En avhandling har avlagts i ämnet genetisk toxikologi. 25 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 1997

Läkarstudenter undervisades i arbets- och miljömedicin inom ramen för ett samhällsmedicinsk block i samarbete med Institutionen för socialmedicin. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 1998

Patientverksamhet 1998

Under 1998 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 200 patientärenden, varav 88 från C län, 45 från X län, 64 från W län och övriga 3 st. Till detta kom 33 konsultationer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 1998

7 doktorander handledes vid enheten. Två disputationer genomfördes, om ergonomi respektive toxikologi. 20 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 1998

Läkarstudenter undervisades i arbets- och miljömedicin inom ramen för ett samhällsmedicinsk block i samarbete med Institutionen för socialmedicin. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 1999

En uppföljning av den miljömedicinska verksamheten för Uppsala län gjordes av en oberoende konsult som fastställde att det miljömedicinska programmet från 1993 fortfarande ligger till grund

för den miljömedicinska verksamheten som ett handlingsprogram. Miljöhygienikerns verksamhet hade bedrivits i projektform, men bedömdes nu som värdefull och permanentades.

Patientverksamhet 1999

Under 1999 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 172 patientärenden, varav 75 från C län, 55 från X län, 43 från W län och övriga 8 st. Till detta kom 61 konsultationer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 1999

Tre disputationer gavs om inomhusmiljö i skolor respektive sjukhus och en om sömnapné. 20 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 1999

Hemsidan har utvecklats som ett komplement till andra informationsinsatser och kurser med material på Internet. Läkarestudenter undervisades i arbets- och miljömedicin inom ramen för ett samhällsmedicinsk block i samarbete med Institutionen för socialmedicin. Kursen gavs delvis via internet, vilket var ”nytt” på den tiden och uppskattades av studenterna. Enheten har varit arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. Vidare har enheten medverkat i sjukgymnastutbildningen, Vårdhögskolan, SLU mfl.

Arbets- och miljömedicin 2000

Miljömedicinskt avtal med Landstinget Gävleborg 2000-2015

Med giltighet från 1 januari 2000 hade ett tilläggsavtal angående utökad samverkan i miljömedicinska frågor mellan Samhällsmedicin i Gävleborg och Enheten för arbets- och miljömedicin vid Akademiska sjukhuset tecknats, som komplettering till de övriga gemensamt finansierade resurserna. (Detta tilläggsavtal sades upp till 31 december 2015). Avtalet innebar att Enheten för arbets- och miljömedicin mot en årlig fast ytterligare ersättning åtog sig att i samverkan med Samhällsmedicin i Gävleborg:

- bereda och lämna förslag till yttranden i tillståndsärenden
- utreda komplicerade fall av ”miljöalarm”
- göra kvalificerade exponeringsbedömningar på befintligt underlag
- medverka i miljömedicinska utbildningsaktiviteter
- bistå vid planering av den miljömedicinska verksamheten i Gävleborgs län

Den 18 december 2000 godkände Landstingsstyrelsen i Uppsala län ett förslag från kommittén för miljö och folkhälsa till överenskommelse med styrelsen för Akademiska sjukhuset om de miljömedicinska verksamheten under perioden 2001-2003.

Patientverksamhet 2000

Under 2000 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 212 patientärenden, varav 95 från C län, 61 från X län, 54 från W län och 2 st övriga. Till detta kom 59 konsultationer. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 2000

En disputation lades i ämnet inomhusmiljö. 22 originalartiklar i peer-reviewade vetenskapliga tidskrifter publicerades.

Utbildningar 2000

Läkarstudenter undervisades i arbets- och miljömedicin inom ramen för ett samhällsmedicinsk block i samarbete med Institutionen för socialmedicin. Enheten har varit arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. Vidare har enheten medverkat i sjukgymnastutbildningen, Vårdhögskolan, SLU m. fl.

Arbets- och miljömedicin 2001

[Mellan Landstingsstyrelsen och Akademiska sjukhuset har tecknats avtal om ett 3-årigt uppdrag avseende den miljömedicinska verksamheten 2001-2003](#)

Här angavs de grunduppdrag som åvilade Akademiska sjukhuset. Det miljömedicinska programmet bedömdes vara landstingets övergripande och strategiska dokument för den miljömedicinska verksamheten. Ansvar på uppföljning ålades Landstingsstyrelsen. En uppföljning skulle presenteras årligen av Akademiska sjukhuset/Arbets- och miljömedicin i form av en årlig rapport till Landstingsstyrelsen, som underlag för budgetarbete, men också i form av kontinuerliga informationer om prioriterade områden och speciella insatser som finansieras under året. Dessa informationer skulle ske skriftligt till Landstingsstyrelsen vid 2 tillfällen under året. De skulle innehålla syfte, i vilken omfattning arbetet skett, i samarbete med vem och vem som har tagit initiativ till samarbetet. Med utgångspunkt i grunduppdragen skulle inför varje år diskuteras prioriteringar och utvecklingsinsatser. Detta miljömedicinska program för landstinget i Uppsala län, som fortfarande ligger till grund för den miljömedicinska verksamheten, antogs av Landstingsfullmäktige 1993, med uppföljning 1999. I uppdraget 2001-2003 har framförallt uppdrag tillagts om inomhusmiljö och miljöhygienikerns uppgifter. I det miljömedicinska programmet slås fast att Uppsala läns miljömedicinska verksamhet i grunden är medicinskt orienterad. Arbetet är inriktat på icke-arbetsrelaterade fysikaliska, kemiska och biologiska hälsorisker i miljön i länet och bygger på humanmedicinska och toxikologiska kunskaper, i kombination med epidemiologisk metodik. Det anges också att det samlade miljömedicinska arbetet i länet är en samverkan mellan flera olika myndigheter och enheter. Arbets- och miljömedicin utgör en specialistresurs i detta arbete som kunskapscentrum för miljörelaterad ohälsa. Här finns en miljömedicinsk läkare, en toxikolog och en miljöhygieniker. Toxikologtjänsten inrättades som en del av yrkesmedicin 1989 och samfinansieras av Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala län. Den miljömedicinska läkartjänsten tillsattes 1992 och miljöhygienikertjänsten 1996. Grunduppdragen i det miljömedicinska programmet är:

- samarbeta med andra enheter inom landstinget, länets kommuner och länsstyrelsen i tillsynsärenden, planering, projekt, informationsaktiviteter, utbildningar och patientärenden samt utgöra remissinstans åt dessa.
- upprätthålla kompetens och beredskap för att vid behov genomföra utredningar av specifika miljömedicinska frågeställningar inom länet.
- göra kvalificerade exponeringsbedömningar på befintligt underlag
- ge råd till kommuner vid planering av miljöutredningar samt även vara behjälplig vid bedömning av gjorda miljöutredningar.
- arbeta med allergier och överkänslighet som har samband med inomhusmiljöer och då främst hemmiljö och barns inomhusmiljöer, bland annat i förskolor och skolor.
- genom miljöhygienikern göra miljöbedömningar, inklusive vissa miljömätningar, på remiss från patientbehandlande läkare för enskilda patienter, där man misstänker ett samband mellan allergier och annan överkänslighet och inomhusmiljöer.
- genom miljöhygienikern göra miljöbedömningar vid annan miljörelaterad sjuklighet, på uppdrag av den miljömedicinske läkaren.
- initiera och medverka i miljömedicinska projekt för att öka kunskaperna om eventuella samband mellan miljöexponeringar och ohälsa med relevans för Uppsala län. Projekt av detta slag kan komma att kräva särskild finansiering.
- påverka tillsynsmyndigheter och andra i länet för att minska skadliga utsläpp till miljön.
- i samarbetet med kommuner och Länsstyrelse verka för att de i sitt tillsynsarbete inkluderar miljöbetingade hälsoeffekter.
- informera och utbilda politiker och administratörer i olika myndigheter och organisationer inom länet för att sprida kunskap om samband mellan miljö och hälsa.
- representera landstinget på tjänstemannanivå i miljömedicinska forum i samverkan med Kommunförbundet i Uppsala län, länets kommuner och länsstyrelsen.
- i egenskap av experter representera landstingets i referensgrupper och kommittéer, t ex kommunala allergikommittéer och Stockholms och Uppsala luftvårdsförbund.

Patientverksamhet 2001

Under 2002 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 273 patientärenden (remiss och konsultärenden), varav 109 från C län, 86 från X län, 72 från W län och övriga 6 st. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 2001

Två avhandlingar lades fram vid enheten: en om renhållningsarbetare och en om postsorterare. Vid enheten handledes 8 doktorander. 24 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2001

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2002

I september 2002 flyttade enheten till Ulleråkersområdet. Laboratorieverksamheten utökades med allergenanalyser, fr a i inomhusmiljö. Den 16 december 2002 undertecknades av ordförande i landstingsstyrelsen och sjukhusdirektören för Akademiska sjukhuset ett treårigt miljömedicinskt avtal ”något i efterskott” för perioden 2001-2003.

Patientverksamhet 2002

Under 2002 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 248 patientärenden, varav 104 från C län, 79 från X län, 58 från W län och övriga 7 st. Största gruppen utgjordes av luftvägsutredning följt av rörelseorganens sjukdomar.

Universitetet 2002

Vid enheten handleddes 6 doktorander. 11 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2002

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2003

Prioriteringar av den miljömedicinska verksamheten för 2003

- medverka i utveckling av rapportering av miljöhälsodata som en del av den epidemiologiska bevakningen i Uppsala län.
- fortsatt deltagande i det regionala miljömålsarbetet.
- delta i regional utveckling av uppföljningen av miljömålsarbetet, speciellt hälsorelaterad miljöövervakning.
- vidareutveckla kontakterna med allergikommittéerna i länets kommuner.

Ett förnyat avtal mellan Hälso- och sjukvårdsstyrelsen och Akademiska sjukhuset om det miljömedicinska uppdraget 2004-2006 tecknades den 12 december 2003.

Patientverksamhet 2003

Under 2003 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 211 patientärenden, varav 90 från C län, 82 från X län, 36 från W län och övriga 3 st. Största gruppen utgjordes av rörelseorganens sjukdomar följt av luftvägsutredning.

Universitetet 2003

Vid enheten handleddes 6 doktorander. Tre avhandlingar lades om personlighet och stress, kabinmiljö i flygplan och besvär vid sjukhus-syndromet. 6 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2003

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2004

Verksamheten firade 25-årsjubileum sedan starten 1979, på Vaxholms kastell. Sjukhusets divisioner ombildades så att Arbets- och miljömedicin flyttades från Medicinska divisionen till Psykiatridivisionen.

Regeringen aviserade en särskild satsning på Miljö och hälsa

Delområdena luftföroreningar, kemikalieanvändning, buller, inomhusmiljö samt tillgång till grönområden och möjlighet till friluftsliv lyftes fram som prioriterade. Arbets- och miljömedicin bedriver forskning och projekt inom flera av dessa områden och deltar i det regionala miljömålsarbetet.

[Mellan Hälso- och sjukvårdsstyrelsen och Akademiska sjukhuset tecknades avtal om ett 3-årigt uppdrag avseende den miljömedicinska verksamheten 2004-2006](#)

Detta var en förlängning av uppdraget från 2001-2003, med samma uppdragsbeskrivning, dock olika årliga prioriteringar.

Patientverksamhet 2004

Under 2004 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 230 patientärenden, varav 89 från C län, 87 från X län (varav 55 från Försäkringskassan), 48 från W län. Största gruppen utgjordes av rörelseorganens sjukdomar följt av luftvägsutredning.

Universitetet 2004

Vid enheten handleddes 9 doktorander. En avhandling lades om terpenier i sågverksmiljö. 6 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2004

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2005

Den 1 september tillträdde Eva Vingård kombinationstjänsten som professor och verksamhetschef.

Prioriterade områden år 2005 enligt Arbets- och miljömedicins verksamhetsberättelse var:

- Fortsatt deltagande i utvecklingen av den epidemiologiska bevakningen inom landstinget.
- Deltagande i utvecklingen av rapportering av miljöhälsodata.
- Radon i Uppsala kommun.
- Partiklar i inomhusmiljön.

Patientverksamhet 2005

Under 2005 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 144 patientärenden, varav 72 från C län, 30 från X län, 39 från W län och 3 övriga.

Universitetet 2005

En disputation lades om astma i skolmiljö. 18 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2005

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet, företagssköterskeutbildningen och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2006

Prioriteringar för den arbets- och miljömedicinska verksamheten 2006

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen beslutade 2005 ([HSS 2005-0159](#)) om följande prioriteringar år 2006, samt att från 2007 skulle prioriteringar för den arbets- och miljömedicinska verksamheten skrivas in i vårdöverenskommelserna med Akademiska sjukhuset årligen, och baseras på föregående års verksamhetsrapport.

1. Vara stöd och resurs i underlag till politiska beslut såväl inom landstinget som i underlag till Regionförbundet, Länsstyrelsen och kommunerna.
2. Utgöra en resurs i landstingets miljö- och investeringsarbete.

3. Medverka i utvecklingen av rapporteringen och kommunikationen av miljöhälsodata som en del av den epidemiologiska bevakningen i Uppsala län.
4. Delta i regional utveckling av uppföljningen av miljömålsarbetet, speciellt hälsorelaterad miljöövervakning i till exempel skolor, trafik och boende.
5. Arbeta enligt de i Arbets- och miljömedicins verksamhetsrapport för 2005, tio specificerade prioriteringsområdena för år 2006.

Patientverksamhet 2006

Under 2006 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 172 patientärenden (remiss och konsult), varav 82 från C län, 48 från X län, 42 från W län.

Universitetet 2006

En disputation lades om astma i Kina. 26 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2006

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet, TCOs skyddsombud och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2007

Från detta år och framledes hittades inget specifikt avtal om den miljömedicinska verksamheten i Uppsala län (*anm./RW*). Det fanns ett tilläggsavtal för Gävleborgs län sedan 2000, med begränsade åtaganden framförallt gällande yttranden i tillståndsärenden. Om detta stämmer baseras den miljömedicinska verksamheten för Uppsala län från detta år enbart på det övergripande regionala samverkansavtalet med uppdragsbeskrivning, utan specificering. Yrkesmedicinen i de tre länen i uppsalaregionen har ett [avtal från 1988](#). Det finns också ett beslut från Hälso- och sjukvårdsstyrelsen för Landstinget i Uppsala län från 2005 ([HSS 2005-0159](#)) om att varje år från och med 2007 ska Akademiska sjukhuset i dialogform besluta om årligen prioriterad områden för Arbets- och miljömedicin. Men utöver detta kommer också att det är ledningsgruppen, med representanter för de tre länen, som ska föreslå och bereda förslag till ändrad inriktning av verksamheten.

Patientverksamhet 2007

Under 2007 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 160 patientärenden (remiss och konsult), varav 79 från C län, 39 från X län, 32 från W län och övriga 10 st.

Universitetet 2007

En disputation lades om astma i skola. 31 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2007

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet, sjuksköterskeutbildningen, företagsläkarutbildningen, företagsgymnastutbildningen, företagssköterskeutbildningen, utbildning för försäkringskassehandläggare, flygläkarutbildningen, TCOs skyddsombud och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2008

I april stod Arbets- och miljömedicin som värd och organisatör för det nationella arbets- och miljömedicinska vårmötet, som lockade totalt 231 deltagare. Professor Eva Vingård utsågs till ordförande i Arbetsmarknadsdepartementets arbetsmiljöpolitiska råd. Sekreterare var Svend Erik Mathiassen, professor vid Centrum för belastningsskadeforskning på Högskolan i Gävle. "Sekretariatet" var placerat hos arbets- och miljömedicin i Uppsala. Kunskapsrådet, som hade sin bas i Arbetsmarknadsdepartementet, hade två huvudsakliga uppgifter:

- att lyfta fram och belysa viktig utvecklingstendenser inom arbetsmiljöområdet
- att bidra med kunskap som stöd för utformningen av arbetsmiljöpolitiken.

Patientverksamhet 2008

Under 2008 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 152 patientärenden (remiss och konsult). Tillsammans med landets övriga kliniker startades ett nationellt kvalitetsregister om vibrationsutredningar. Som ett led i kvalitetsarbetet tillsändes alla patienter och remittenter år 2008 brukarenkäter.

Universitetet 2008

27 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2008

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet, TCOs skyddsombud, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2009

Kliniken skulle ha firat 30-årsjubileum under hösten 2009, men det förefaller ha glömts bort.

Patientverksamhet 2009

Under 2009 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 173 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2009

Av enhetens 25 medarbetare var två professorer och fjorton disputerade därav sex docenter. 36 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2009

Arbets- och miljömedicin startade en 11 veckors företagsläkarutbildning i september 2009. Enheten har också arrangerat två NIVA-kurser (Nordiska Institutionen för Vidareutbildning inom Arbetsmiljöområdet). Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, sjukgymnastprogrammet, TCOs skyddsombud, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2010

Miljömedicinskt avtal med Landstinget Dalarna 2010-2015

Med giltighet från 1 september 2010 hade ett tilläggsavtal angående utökad samverkan i miljömedicinska frågor mellan Hälso- och sjukvårdsenheten vid Landstinget Dalarna och Enheten för arbets- och miljömedicin (leverantören) tecknats, som komplettering till de övriga gemensamt finansierade resurserna. (Detta tilläggsavtal sades upp till 31 december 2015). Avtalet innebar att Enheten för arbets- och miljömedicin mot en årlig fast ytterligare ersättning åtog sig att i samverkan med Hälso- och sjukvårdsenheten vid Landstinget Dalarna:

- bereda och lämna förslag till yttranden i tillståndsärenden
- utreda komplicerade fall av "miljöalarm"
- göra kvalificerade exponeringsbedömningar på befintligt underlag
- medverka i miljömedicinska utbildningsaktiviteter
- bistå vid planering av den miljömedicinska verksamheten i Gävleborgs län

Patientverksamhet 2010

Under 2010 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 135 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2010

Tre avhandlingar gjordes, en om småföretagare och två om astma. 24 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2010

Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, ekotoxikologi, TCOs skyddsombud, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2011

I oktober 2011 beslutade Akademiska sjukhuset ledning att lägga en av sjukhusets enheter administrativt under Arbets- och miljömedicin, Kompetenscentrum för arbetslivsinriktad medicinsk rehabilitering. Denna verksamhet låg utanför arbets- och miljömedicins uppdrag enligt regionavtal och beslutet hade inte sanktionerats av ledningsgruppen för de tre länen. Under 2011 hade arbets- och miljömedicin ännu ett uppdrag, som även det låg utanför uppdragsbeskrivningen för verksamheten. Personal vid Arbets- och miljömedicin utförde tillsammans med personal från Kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering så kallade Teambaserade Medicinska utredningar (TMU) för arbetsförmågebedömning i uppdrag åt Försäkringskassan. Här hade enheten förvisso sedan tidigt utvecklat och utvärderat en metod-KOF-Krav och funktionsschema, som ett instrument att bedöma arbetsförmåga. Det är tveksamt om rehab-bedömningar ska inkluderas i arbets- och miljömedicinens uppdrag, som har varit inriktat på preventiva åtgärder inom arbetsliv och omgivningsmiljö. Men TMU-utredningarna upphörde 2012 och Kompetenscentrum lades ned 2015.

Patientverksamhet 2011

Under 2011 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 171 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2011

Två licentiatsavhandlingar gjordes, en om sjukfrånvaro och en om Qigong på arbetet. 39 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2011

AMM var ansvarig för en kurs på 22,5 poäng för företagsläkare och en kurs på 7,5 poäng för huvudskyddsombud inom TCO. Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, ekotoxikologi, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har också arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård.

Arbets- och miljömedicin 2012

Patientverksamhet 2012

Under 2012 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 131 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2012

8 doktorander handledes vid enheten. Två handlingar genomfördes, en om inomhusmiljö och en om pesticider. 63 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2012

Tre veckokurser för läkare om medicinska kontroller i arbetslivet gavs under året, i samarbete med Socialstyrelsen, Transportstyrelsen och Arbetsmiljöverket. AMM var ansvarig för en kurs på 22,5 poäng för företagsläkare och en kurs på 7,5 poäng för huvudskyddsombud inom TCO. Tre kurser i Miljötoxikologi på 7,5 poäng har anordnats under året. Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, ekotoxikologi, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Enheten har också arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. Även en utbildning i bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete med metoden Krav- och funktionsschema (KOF).

Sommarmöte för Arbets- och miljömedicin 2012 på Seglarklubben på Skarholmen

Arbets- och miljömedicin 2013

Patientverksamhet 2013

Under 2013 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 143 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2013

8 doktorander handledes vid enheten. Tre handlingar genomfördes, en om inomhusmiljö, en om miljöförroreningar och fetma och en om fukt och mögel i inomhusmiljön. 31 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2013

En veckokurs för läkare om medicinska kontroller i arbetslivet gavs under året, i samarbete med Transportstyrelsen och Arbetsmiljöverket. Kursen i Miljötoxikologi på 7,5 poäng tilldelades priset för bästa valbara kurs på läkarprogrammet 2013 av det Medicinska studierådet. Arbets- och miljömedicin har medverkat i grundutbildningen för läkarprogrammet, psykologprogrammet, ekotoxikologi, folkhälsovetarprogrammet och civilingenjörsprogrammet. Även en utbildning i bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete med metoden Krav- och funktionsschema (KOF) och en utbildning i medicinska kontroller vid ergonomiskt belastande arbete – MEBA.

Arbets- och miljömedicin 2014

Arbets- och miljömedicinskt Vårmöte 2014 hölls på Uppsala Konsert och Kongress. Målgrupp var personal på arbets- och miljömedicinska kliniker runt om i landet samt Företagshälsovården, miljökontor m fl. Mötet lockade 320 deltagare, vilket var det högsta antalet delegater någonsin på detta möte. Konferensen varade i 3 dagar med både plenarföreläsningar och mindre seminarier i fyra parallella spår inom huvudområdena medicin, ergonomi, yrkes- & miljöhygien och psykologi.

Patientverksamhet 2014

Under 2014 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 185 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2014

8 doktorander handledes vid enheten. 43 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2014

En veckokurs för 50 läkare om medicinska kontroller i arbetslivet gavs under året, i samarbete med Transportstyrelsen och Arbetsmiljöverket. Enheten har också arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. En kvällskurs i miljötoxikologi gavs med 23 deltagare. En SK-kurs inom Aktuell arbetsmedicin med 20 läkare gavs. Likaså en NIVA-kurs ”International Course on Indoor Climate; use of energy in buildings and building dampness –impact on air quality, health, comfort and productivity”, där 30

personer deltog. Vidare två kurser för skyddsombud på TCO och Unionen med ca 25 deltagare på vardera kursen. Även en utbildning ordnades i bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete med metoden Krav- och funktionsschema (KOF).

Arbets- och miljömedicin 2015

I augusti tillsattes en professur för Magnus Svartengren. Akademiska sjukhuset omorganiserades, divisionerna upplöstes. Det skapade en mer platt organisation där 25 verksamhetsområden direkt underställdes sjukhusdirektören, och verksamhetscheferna fick ingå i en stor gemensam sjukhusledning. För små enheter som Arbets- och miljömedicin innebar det att en rad administrativa och andra servicefunktioner som funnits nu försvann och lades direkt på verksamhetsområdet. Arbets- och miljömedicin hade dålig beredskap för dessa nya administrativa rutiner, som i slutändan ålades verksamhetschefen. De miljömedicinska tilläggsavtalen med landstingen i Gävleborg och Dalarna sades upp till 31 december 2015. Under hösten 2015 avvecklades Kompetenscentrum för medicinsk arbetsrelaterad rehabilitering med 12 anställda. Enligt beslut från sjukhuschef Lennart Persson i maj 2015 skulle denna avveckling och uppsägning av personal verkställas av verksamhetschefen vid Arbets- och miljömedicin på endast 3 månader.

Patientverksamhet 2015

Under 2015 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 181 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2015

9 doktorander handledes vid enheten. Två avhandlingar genomfördes, en om miljögifter och en om arbetslöshet och sjukfrånvaro. 35 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

Utbildningar 2015

En veckokurs för 30 läkare om medicinska kontroller i arbetslivet gavs under året, i samarbete med Transportstyrelsen och Arbetsmiljöverket. En SK-kurs inom Aktuell arbetsmedicin med 20 läkare gavs. Likaså en kurs för skyddsombud på TCO. Även en utbildning i bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete med metoden Krav- och funktionsschema (KOF) och en utbildning i medicinska kontroller vid ergonomiskt belastande arbete – MEBA.

Arbets- och miljömedicin 2016

Verksamhetschefen avgår i förtid och anger ett flertal skäl: ett okänsligt beslut från tidigare sjukhuschef Lennart Persson om snabbavveckling av Kompetenscentrum med uppsägningen av 12 personer, bristande administrativt stöd och bristande chefsstöd. Det finns även en rad andra faktorer, som sammantaget visar en kraftig obalans mellan möda och belöning. Så beslutet att avgå har starkt evidensbaserat stöd. Professorn träder in som t.f. verksamhetschef under sommaren 2016. Annonsering om ny verksamhetschef sker hösten 2016.

Patientverksamhet 2016

Under 2016 inkom till arbets- och miljömedicinska enheten 171 patientärenden (remiss och konsult).

Universitetet 2016

9 doktorander handledes vid enheten. 42 originalartiklar i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande publicerades.

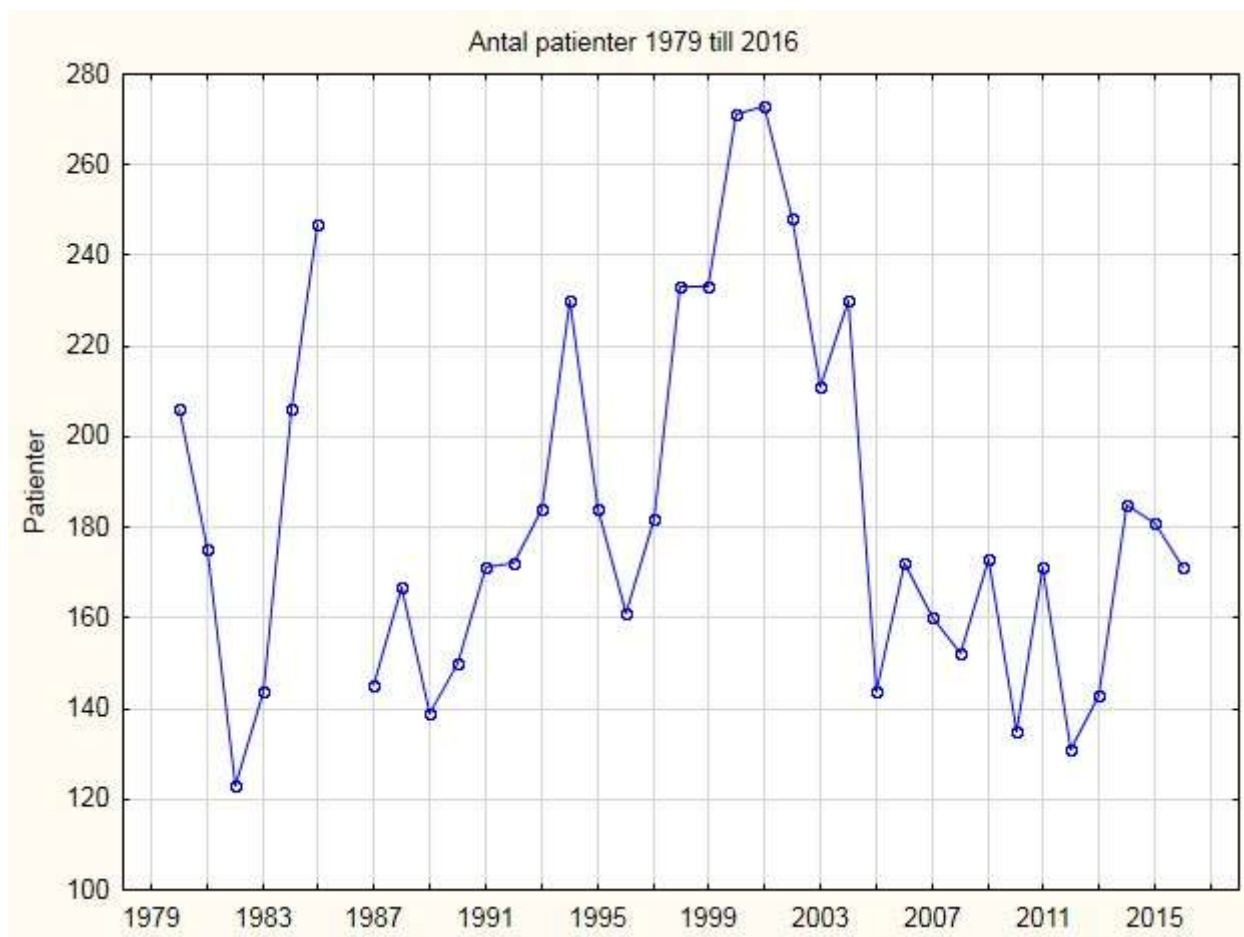
Utbildningar 2016

En veckokurs för 30 läkare om medicinska kontroller i arbetslivet gavs under året, i samarbete med Transportstyrelsen och Arbetsmiljöverket. Enheten har också arrangerat en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. Likaså en miljömedicinsk kurs i Uppsala om inomhusmiljörelaterad ohälsa. Även en utbildning i bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete med metoden Krav- och funktionsschema (KOF).

Kommentarer till arbets- och miljömedicins verksamhet åren 1979 till 2016

Kliniskt arbete

Det kliniska patientarbetet vid yrkesmedicin/arbets- och miljömedicin i Uppsala har minskat, både vad gäller individuella patientbesök, men framförallt gällande gruppundersökningar på arbetsplatser. Denna minskning ses trots att de miljömedicinska patientbedömningarna tillkommit sedan slutet av 1990-talet. Likaså har innehållet i de yrkesmedicinska patientutredningarna ändrats från att i början framförallt gälla sambandsbedömningar av arbetsskador till att från 2000-talets början alltmer innebära utredningar av problem i aktuella arbetsmiljöförhållanden. Förklaringen till detta är att Försäkringskassan under 2000-talet byggt upp en egen arbetsskadeverksamhet bestående av 14 läkare (försäkringsmedicinska rådgivare) vid tre arbetsskadecentra i landet, som nu alltmer självständigt handlägger och bedömer anmälda arbetsskador. Vidare har den medicinska patientutredningen ändrats från att aktivt delta i medicinskt diagnostiskt arbete via provtagning, röntgen, klinisk fysiologi och neurofysiologiska, till att idag ställa krav på ”diagnostiskt färdigutredd patient” innan remiss till Arbets- och miljömedicin. Istället för att delta i diagnostisering granskas idag journaler för att ”verifiera” diagnoser hos inremitterade patienter. Diagnoserna hos patienterna har också ändrats markant sedan starten av verksamheten. Vid starten dominerade toxisk påverkan från lösningsmedel och metaller, dammlungebedömningar och vibrationsskador. På senare år har dessa klassiska yrkesmedicinska sjukdomar ersatts av astma och allergiutredningar, inomhusmiljöbedömningar och bedömningar av organisatoriska och sociala orsaker till både fysisk och psykisk ohälsa. Mobbingsutredningar och skattning av stress i arbetslivet är resurskrävande och skulle lätt kunna fylla enhetens patientmottagning. För att inte göra andras arbete bör de arbets- och miljömedicinska regionklinikerna arbeta mer preventivt och långsiktigt stödjande för företagshälsovården och andra aktörer inom hälso- och sjukvården genom utbildningsinsatser i att bedöma och hantera dessa ärenden.

Plot av antal patienter per år vid Arbets- och miljömedicin över tid från starten 1979 till 2016. Antalet patienter avser inkomna remisser samt konsultationer för enskilda patienter per kalenderår. Återbesök är inte inräknat, ej heller gruppundersökningar.

Utbildningar

På 80- och 90-talet dominerade de 4 tvåveckorskurserna i yrkesmedicin och hygien för läkarprogrammet enhetens deltagande i grundutbildningar. Sedan ombildningen av läkarprogrammet på 90-talet har undervisningsvolymen i arbets- och miljömedicin minskat. En period var läkarprogrammet i Uppsala helt utan undervisning i arbets- och miljömedicin. På senare år har ämnet återkommit med en veckokurs.

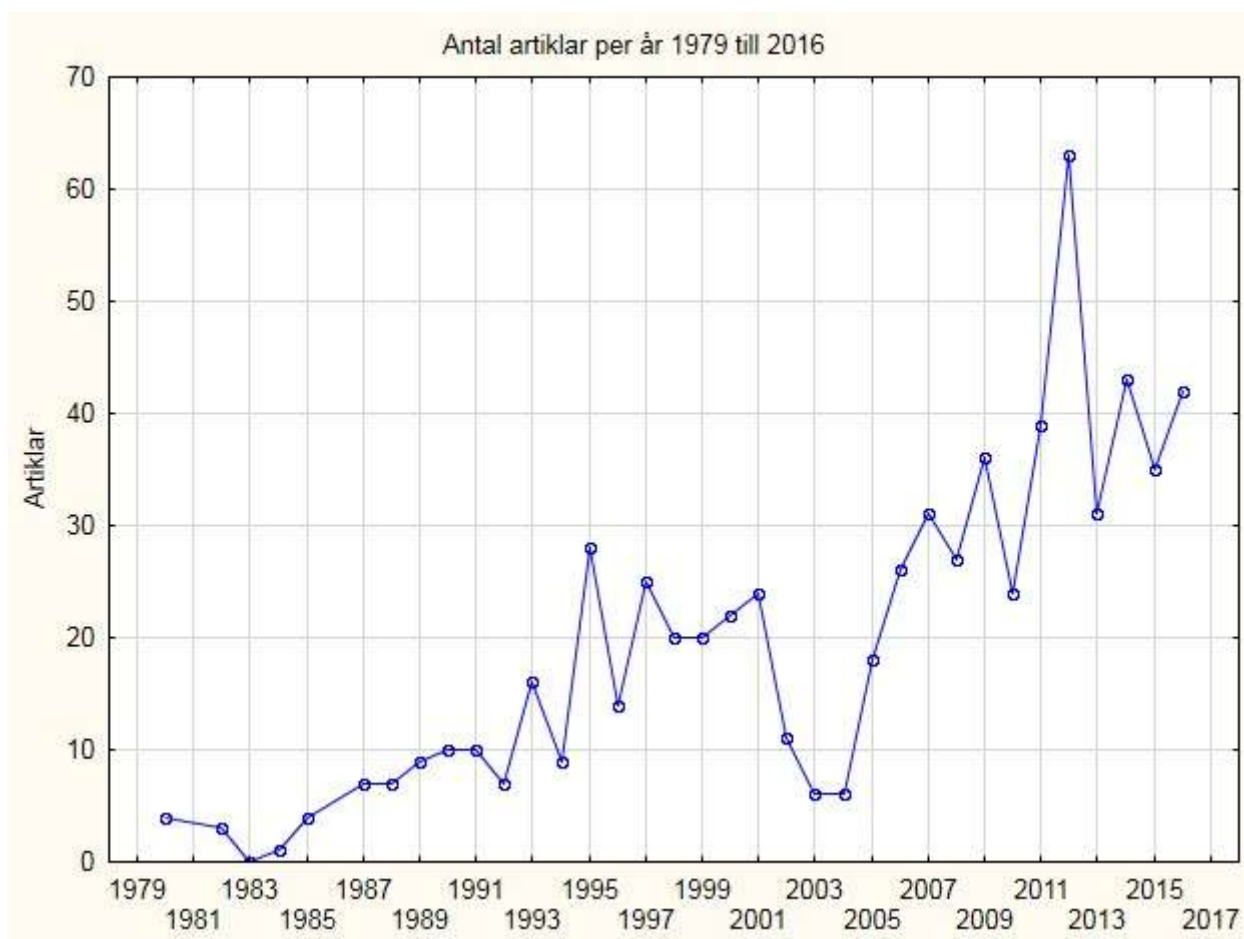
Redan den statliga utredningen om företagshälsovården 1976 pekade på en förestående brist på företagsläkare. Förutom att sjukvårdshuvudmännen uppmanades att underlätta utbildning och tjänstgöring för blivande företagsläkare beslutades om en statlig utbildningssatsning på företagsläkare via Arbetarskyddsstyrelsen, senare Arbetsmiljöinstitutet och Arbetslivsinstitutet.

Vid Arbetslivsinstitutets nedläggning 2007 övertog Arbets- och miljömedicin i Göteborg och Uppsala denna utbildning av företagsläkare. I Uppsala genomfördes tre kursomgångar fram till 2012. Sedan 2012 har Arbets- och miljömedicin i Uppsala givit 1-3 veckokurser per år, praktiskt inriktade för företagsläkare om medicinska kontroller i arbetslivet. Även två antal SK-kurser om aktuell arbetsmedicin har givits.

För andra yrkesutbildningar deltar Arbets- och miljömedicin på senare år med föreläsningar för sköterskor, företagssköterskor, psykologer, sjukgymnaster, företagsergonomer, ekotoxikologer, folkhälsovetare, civilingenjörer, präster, försäkringshandläggare. Den återkommande enskilda kurs som funnit längst (sedan 90-talet) är en kurs i lungfunktionsundersökningar för läkare och sjuksköterskor inom företagshälsovård och primärvård. Vidare utbildas regelbundet skyddsombud i arbetsmedicin.

Forskning

Mycket kan sägas om Arbets- och miljömedicins forskningsverksamhet, som i förhållande till storleken på enheten har en jämförelsevis stor bredd, aktivitet och produktion. Enheten har även ett omfattande internationellt samarbete, såväl inom Europa som med många asiatiska länder. Vid enheten tjänstgör för närvarande 3 professorer, tre docenter, och förutom dessa finns 3 disputerade och 2 doktorander bland landstingspersonalen. Totalt handleds 8 doktorander vid enheten. Under enhetens 37-åriga existens har trenden av vetenskapliga publikationer ökat stadigt.

Antal artiklar per år som publicerats i vetenskaplig tidskrift med peer review-förfarande

Professorna Eva Vingård och Magnus Svartengren

Det nuvarande landstingsuppdraget för arbets- och miljömedicin i Uppsala

Uppsala-Örebroregionens samverkansavtal med uppdragsbeskrivning

Det övergripande styrdokumentet för Arbets- och miljömedicin är [Uppsala-Örebro regionens samverkansavtal](#) med bilagd [uppdragsbeskrivning](#). Samverkansnämnden för Uppsala- och Örebroregionen fastställer årligen genom rekommendation förslag till verksamhetens inriktning och omfattning. Landstingsverksamheterna är enligt avtalen administrativt placerad vid Akademiska sjukhuset i Uppsala respektive Universitetssjukhuset i Örebro, och är egna verksamhetsområden, med egna verksamhetschefer och budgetar. Det åligger sedan regionsjukhusets arbets- och miljömedicinska verksamhetsområde att genomföra verksamheten i enlighet med Samverkansnämndens rekommendationer. I samband med tecknandet av ett nytt samverkansavtal för perioden 2016-2019 valde den nybildade Regionen Gävleborg att tillsammans med Dalarnas landsting att säga upp den miljömedicinska verksamheten, som dock finns kvar för de resterande 5 länen i regionen. Ingen miljömedicinsk enhet eller specialistkompetens i miljömedicin finns i Gävleborgs eller Dalarnas län. Det råder stor oklarhet kring vad som egentligen gäller för innehållet och lägstanivå för den arbets- och miljömedicinska verksamheten i Uppsalas del av Uppsala-Örebroregionen, trots samma samverkansavtal med uppdragsbeskrivningar för alla län/regioner.

Regionklinikernas tilläggsavtal med regionens landsting/regioner

Utöver regionens samverkansavtal med uppdragsbeskrivningar för Uppsala och Örebrokliniken finns mer detaljerade tilläggsavtal om verksamhetens omfattning. [Tilläggsavtalet för Örebrokliniken](#)

[har 4-åriga avtalsperioder](#) (nuvarande 2014-2017 med Örebro, Södermanlands, Västmanlands och Värmlands län) medan [Uppsalakliniken har ett avtal med Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län från 1 januari 1988](#) som löper kontinuerligt tills det sägs upp. I Örebros tilläggsavtal finns både arbetsmedicin och miljömedicin beskrivet, medans Uppsalas avtal från 1988 enbart beskriver yrkesmedicinsk och toxikologisk verksamhet. Eftersom den miljömedicinska verksamheten tillkom från 1992 till 2010, har för Uppsalakliniken del speciella tilläggsavtal för miljömedicin skrivits. Vid en genomgång av tidigare miljömedicinska avtal framgår att avtal för Gävleborgs län fanns perioden 1 januari år 2000 till 31 december 2015 och för Dalarnas län perioden 1 september 2010 till 31 december 2015. Dessa miljömedicinska avtal var relativt begränsade i sin omfattning: förslag till yttranden i tillståndsärenden, utreda komplicerade fall av ”miljölarm”, medverka i miljömedicinsk utbildning och bistå vid planering av miljömedicinsk verksamhet. I avtalen ingick inte miljömedicinska patientutredningar. För den miljömedicinska verksamheten för Uppsala län avtalades däremot om en mer omfattande verksamhet, inklusive miljömedicinsk patientmottagning. Det miljömedicinska programmet med handlingsplan för landstinget i Uppsala län antogs i november 1993. Den miljömedicinska verksamheten hade startat redan 1992 med tillsättningen av en miljömedicinsk läkartjänst, följt av en miljöhygienikertjänst 1996. Bakgrunden kan ses till följd av det ökade intresset för miljömedicin och att specialiteten yrkesmedicin utökats till yrkes- och miljömedicin. [Ett specifikt avtal om miljömedicinsk verksamhet i Uppsala län](#) tecknades först för en treårsperiod 2001-2003, som förnyades 2004-2006. Utöver dessa treårsavtal skulle årliga prioriteringar fastslås i dialog med Landstings-/Hälso- och sjukvårdsstyrelsen. Den senaste prioriteringen som hittats är för 2006 */(anm. RW)*. Enligt beslut från Hälso- och sjukvårdsstyrelsen 2005 ([HSS 2005-0159](#)) skulle sedan de årliga prioriteringarna från 2007 skrivas in i de årliga vårdöverenskommelserna med Akademiska sjukhuset, och beslutet synes gälla såväl arbets- som miljömedicin. Uppföljningen skulle ske genom den årliga verksamhetsrapporten och underlag för nästa års arbete med vårdöverenskommelserna skulle ske genom en dialog. Frågan är om denna dialog kom igång, eller om den har fallit bort.

Ledningsgrupp för arbets- och miljömedicin

En ledningsgrupp finns för verksamheten med två representanter från vardera av landstingen. Den sammanträder två gånger per år. Eftersom regionen är uppdelad på två regionsjukhus finns två ledningsgrupper, en för Uppsala-Gävle-Dalarna och en för Örebro-Södermanland-Västmanland-Värmland. Ledningsgruppens funktion för Uppsala-Gävle-Dalarna är att vara ett beredande organ till samverkansnämnden med uppgift att:

- följa upp verksamheten
- bereda förslag till budget
- föreslå och bereda förslag till ändrad inriktning av verksamheten
- bereda frågor som berör arbets- och miljömedicinska verksamheten inom Uppsala-Örebroregionen tillsammans med ledningsgruppen för Arbets- och miljömedicin i Örebro.

Specialitetsråd för arbets- och miljömedicin saknas

Inom Uppsala-Örebroregionen finns 24 specialitetsråd, men arbets- och miljömedicin är en av specialiteterna som saknar detta. Frågan om bildandet av ett specialitetsråd har varit uppe på agendan på flera ledningsgruppsmöten, men landstingens representanter har inte funnit behovet tillräckligt stort och menar att frågor rörande arbets- och miljömedicin bäst behandlas genom befintliga ledningsgrupper för Uppsala respektive Örebrokliniken. Dessutom bedömdes samverkan mellan regionklinikerna bättre ske genom de bilaterala möten som klinikerna har och andra forum, såsom de arbets- och miljömedicinska vår- och höstmöten samt existerande yrkesföreningar.

Det nuvarande universitetssuppdraget för arbets- och miljömedicin i Uppsala

Arbets- och miljömedicin utgör en forskargrupp inom Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet. Redan 1975 hade Medicinska fakulteten i Uppsala givit sitt stöd för planerna på att inrätta en yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset. I motiveringarna till att starta en yrkesmedicinsk klinik vid Akademiska sjukhuset var huvudargumentet att denna högspecialiserade verksamhet ska ha nära anknytning till universitet, utbildning och forskning. Enheten studerar betydelsen av arbetsmiljön och omgivningsmiljön för hälsa, såväl fysiskt, kemiskt, biologiskt, psykosocialt och organisatoriskt. Forskningsmetoder består både av epidemiologiska metoder, antingen avseende speciella grupper eller den allmänna populationen, registerforskning och av experimentella interventionsstudier.

Ett av fokusområdena är hälsoeffekter av inomhus- och utomhusmiljön på astma och allergier och har bland annat omfattat skolor, dagis, sjukhus och djurstallar. Ett annat område är hälsa och arbetsmiljön i sjukvården och i skolor, där vi bland annat har undersökt hälsa i relation till arbetsmiljö, livsstils- och socioekonomiska faktorer. Även organisationsfaktorers betydelse för den goda arbetsmiljön har studerats ingående i många år, liksom rehabilitering, och orsaker till, och konsekvenser av, sjukskrivningar. Muskel- och skelettsjukdomar och psykiatriska sjukdomar i relation till arbete är ett annat forskningsområde. Miljögifters betydelse för uppkomsten av de stora folksjukdomarna studeras.

Arbets- och miljömedicin har ett omfattande internationellt samarbete, såväl inom Europa som med många asiatiska länder. Vid enheten tjänstgör för närvarande 3 professorer, tre docenter, och förutom dessa finns 3 disputerade och 2 doktorander bland landstingspersonalen. Totalt handleds 8 doktorander vid enheten.

Pågående forskningsprojekt finns listade på Arbets- och miljömedicins hemsida

<http://www.ammuppsala.se/projekt-pagaende>

Regionen och uppdraget

Uppsalakliniken startade 1979/80 i samband med regionombildningen då mellersta Norrland uppgick i en norrlandsregion med Umeå som regionsjukhus. Regionsjukvårdsutredningens förslag från december 1978 att minska antalet sjukvårdsregioner från sju till sex, där Örebroregionen upplöses, borde enligt utredningens slutsats kunna innebära utökat samarbete mellan den väletablerade yrkesmedicinska kliniken i Örebro och Uppsalaregionen, som precis börjat bygga upp resurser för yrkesmedicin. Kliniken i Örebro skulle utgöra ett väsentligt kompetens- och resurstillskott. Därför blev utredningens slutsats att det nuvarande samarbetet för yrkesmedicin mellan de berörda landstingen skulle fortsätta. Generalläkare S. Åke Lindgren var särskild utredare och prof. Carl-Axel Hamberger sakkunnig. Örebroregionen togs bort och sammanfördes med Uppsalaregionen, som nu fick två regionsjukhus.

I dagsläget har planerna på en Svealandsregion lagts på is eftersom det inte finns politisk majoritet för detta. Inom regionen har Gävleborg och Örebro län redan ingått i regioner. Uppsala följer efter 2017 och i Dalarna går landstinget troligen med i Region Dalarna 2019.

I samband med regionbildningen i Gävleborg hävdades att regionen var en ”ny” huvudman och därför skulle gamla avtal sägas upp och förhandlas på nytt. Region Gävleborg valde att tillsammans med Dalarnas landsting att säga upp de miljömedicinska avtalen. Det råder stor oklarhet i vad som egentligen gäller avtalsmässigt för den arbets- och miljömedicinska verksamheten i Uppsala-Örebroregionen, fr.a. beträffande skillnaderna i miljömedicinsk verksamhet. Egentligen borde inga separata avtal för vare sig arbetsmedicin eller miljömedicin behövas, eftersom alla regionens län/regioner borde ha samma samverkansavtal och även uppdragsbeskrivning.

Kommentarer kring arbets- och miljömedicins uppdrag

Det arbets- och miljömedicinska landstingsuppdraget i Uppsala, Gävleborgs och Dalarnas län kan enklast beskrivas utifrån den [uppdragsbeskrivning](#) som finns bilagd [Uppsala-Örebro regionens samverkansavtal](#). Utöver detta samverkansavtal finns också tilläggsavtal för den arbets- och miljömedicinska verksamheten. Sedan kan också verksamheten ses som en del av Hälso- och sjukvårdslagens regler för det förebyggande arbetet. Dessutom kan i uppdraget tas med ytterligare aktörer utanför landstinget som samverkar med den arbets- och miljömedicinska verksamheten, däribland flera universitet och högskolor, myndigheter, primärkommuner, länsstyrelser, fackföreningar och andra intresseorganisationer. Enligt uppdragsbeskrivningen ska verksamheten vara förlagd till Akademiska sjukhuset. Arbets- och miljömedicin utgör också en forskargrupp inom Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet, fristående från landstingen men ändå en integrerad del av verksamheten.

Vid en historisk tillbakablick framkommer att grundandet av landets nuvarande yrkes/arbetsmedicinska kliniker baseras på en statlig utredning från 1976 med ett kompletterande delbetänkande och proposition till riksdagen 1980 om införandet av yrkesmedicinska kliniker ([SOU](#)

[1980:22](#)). Utredningen framhåller vikten av företagshälsovårdens och de yrkesmedicinska klinikernas roll i det offensiva folkhälsoarbetet. Företagshälsovården skulle vara den primära instansen för det preventiva arbetsmiljöarbetet inom företagen och yrkesmedicinen skulle byggas upp som en stödresurs med koppling till akademien och forskningen. En motion om att lagstifta om införandet fram till 1985 avslogs. Istället betonas i propositionen sjukvårdshuvudmännens positiva inställning till utredningens förslag om att inrätta en yrkesmedicinsk klinik i varje sjukvårdsregion. Den 1966 uppbyggda örebrokliniken med ett 15-tal anställda framförs som förebild för övriga regioner. Utvecklingen därefter synes vara landstingspolitiska och regionala hänsyn och beslut om verksamheten. [Den statliga utredningens förslag från 1976/80](#) om att införa yrkesmedicinska enheter vid varje länssjukhus har haft varierande följsamhet över landet och över tid. På 1980- och 90-talet inrättades yrkesmedicinska mottagningar på ett flertal länssjukhus, men har minskat i antal de senaste åren. I Uppsala-Örebroregionen har mottagningsverksamheten vid länssjukhusen i det närmaste upphört. Örebrokliniken har endast patientmottagning i Örebro och Uppsalakliniken har sporadiskt försökt bemanna mottagningarna i Gävle och Falun. Gävle lasarett har dock inte kunnat erbjuda mottagningslokaler de senaste åren.

Sedan de yrkesmedicinska klinikerna byggdes upp har den miljömedicinska verksamheten tillkommit på 1980- och 1990-talet. [Den statliga miljöhälsoutredningen 1996](#) föreslog ett ökat regionalt samarbete för att de miljömedicinska resurserna skulle spridas över landet. De kan ses som landstingens svar på en ökad miljömedvetenhet i samhället. Till viss del blev också miljömedicin en ersättning för de starkt kritiserade amalgammottagningarna i Uppsala och Stockholm. Sammanförandet av miljömedicin med redan befintliga yrkes/arbetsmedicinska kliniker var naturligt med liknande krav på förebyggande arbete och vetenskapligt förhållningssätt. Men utbyggnaden av miljömedicin har gått trögt, och saknas idag i två av uppsalaregionens tre landsting.

Eftersom den miljömedicinska verksamheten tillkom från 1996 till 2010, har för Uppsalaklinikens del speciella tilläggsavtal för miljömedicin skrivits. Vid en genomgång av tidigare miljömedicinska avtal framgår att [avtal för Gävleborgs län](#) fanns perioden 1 januari år 2000 till 31 december 2015 och [för Dalarnas län](#) perioden 1 september 2010 till 31 december 2015. Dessa miljömedicinska avtal var relativt begränsade i sin omfattning: förslag till yttranden i tillståndsärenden, utreda komplicerade fall av ”miljölarm”, medverka i miljömedicinsk utbildning och bistå vid planering av miljömedicinsk verksamhet. I avtalen ingick inte miljömedicinska patientutredningar. För den miljömedicinska verksamheten för Uppsala län avtalades däremot om en mer omfattande verksamhet, inklusive miljömedicinsk patientmottagning. Det miljömedicinska programmet med handlingsplan för landstinget i Uppsala län antogs i november 1993. Bakgrunden kan ses till följd av det ökade intresset för miljömedicin och att specialiteten yrkesmedicin utökats till yrkes- och miljömedicin. Ett specifikt [avtal om miljömedicinsk verksamhet i Uppsala län](#) tecknades först för en treårsperiod 2001-2003, som förnyades 2004-2006. Utöver dessa treårsavtal skulle årliga prioriteringar fastslås i dialog med Hälso- och sjukvårdsstyrelsen. [Den senaste prioriteringen är för 2006](#). Enligt beslut från Hälso- och sjukvårdsstyrelsen 2005 ([HSS 2005-0159](#)) skulle sedan de årliga prioriteringarna från 2007 skrivas in i de årliga vårdöverenskommelserna med Akademiska sjukhuset, och beslutet synes gälla såväl arbets- som miljömedicin. Uppföljningen skulle ske genom den årliga verksamhetsrapporten och underlag för nästa års arbete med vårdöverenskommelserna

skulle ske genom en dialog. Frågan är om denna dialog kom igång, utan kan ha fallit bort. Men till detta kommer också att det är ledningsgruppen, med representanter för de tre länen, som ska föreslå och bereda förslag till ändrad inriktning av verksamheten ([Samverkansavtal 2016-2019 med uppdragsbeskrivning](#)).

Huvudmannen för landstingen, SKL, driver i dagsläget inte aktivt frågan om inriktning och omfattning av den arbets- och miljömedicinska verksamheten i riket, som därför också varierar stort i omfattning och verksamhet mellan olika landsting/regioner. I samband med olika regionbildningar på senare tid har såväl uppdragets omfattning som avtal med landsting/regioner diskuteras och även omförhandlats. [Örebro regionklinik har 4-åriga tilläggsavtal](#) som innefattar uppdragsbeskrivningar för både arbetsmedicin och miljömedicin. [Uppsalas regionenhet har ett tilläggsavtal från 1988](#) med uppdragsbeskrivning om yrkesmedicinsk verksamhet, men saknar i dagsläget tilläggsavtal om det miljömedicinska uppdraget (som kunnat hittas/anm. RW). Ledningen för arbets- och miljömedicin i Uppsala har i flera år lyft frågan om ett tilläggsavtal för uppsalaenhetens uppdrag, liknande det [4-årsavtal som örebrokliniken har](#). Dock har inte gehör erhållits för detta, vare sig i uppsalaenhetens ledningsgrupp, dess landstingsrepresentanter eller de tre landstingens förhandlingsenheter.

Sammanfattningsvis synes det vara upp till de lokala sjukvårdshuvudmännen, i regional samverkan, att ordna med den arbets- och miljömedicinska verksamheten, med hänvisning till framför allt det förebyggande hälso- och sjukvårdsarbetet och riktlinjer i tidigare statliga utredningar. Avtalsmässigt finns olikheter inom regionen, som borde kunna samordnas, för ett mer jämlikt utbud av de arbets- och miljömedicinska tjänsterna, hållbar utveckling och förbättrad folkhälsa för regionens invånare.

Sammanfattning av uppdraget för arbets- och miljömedicin

1. En del av hälso- och sjukvårdens preventiva folkhälsoarbete; specifikt mer en offensivt och aktivt förebyggande verksamhet inom arbetsmiljö och miljö än en reaktiv och förvaltande funktion.
2. Kunskapsstöd för landsting, kommuner, länsstyrelse, tillsynsmyndigheter, socialförsäkringar och samhällsfunktioner; en oberoende remissinstans vars uppgift är att kunna leverera vetenskapens nuvarande ståndpunkt i frågor kring arbetsmedicin och miljömedicin.
3. Utbildning inom arbetsmedicin och miljömedicin; erbjuda yrkesutbildningar inom företagshälsovård, arbetsmedicin och miljömedicin. Här ingår arbetspsykologi, ergonomi, toxikologi, skydds- och säkerhetsutbildning och riskkommunikation.
4. Forskning och utveckling om risker för arbetssjukdom och olyckor samt miljörelaterad ohälsa

Referenser

Akademiska sjukhuset. Planeringsavdelningen. PM om yrkesmedicinsk verksamhet i Uppsala-Örebroregionen. Förslag från arbetsgrupp om regional fördelning och resurser, 1984-11-12. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/pm1984.pdf>

Frenning, B. Förslag till utbyggnad och omorganisation av den yrkesmedicinska enheten vid Akademiska sjukhuset. Rapport från Yrkesmedicin 1985-02-14. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/rapport1985-02-14.pdf>

Landstingen i Uppsala, Kopparbergs och Gävleborgs län. Avtal om yrkesmedicinsk verksamhet 1988. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-1988.pdf>

Landstinget Dalarna och Enheten för arbets- och miljömedicin. Tilläggsavtal angående utökad samverkan i miljömedicinska frågor, 2010. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-miljoavtal-dalarna.pdf>

Landstinget Gävleborg, Samhällsmedicin Gävleborg och Enheten för arbets- och miljömedicin. Tilläggsavtal angående utökad samverkan i miljömedicinska frågor, 2000. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-gavle-miljomed.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen. Beslut 2005 (HSS 2005-0159) om den arbets- och miljömedicinska verksamheten. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-hss-2005-0159.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen. Beslut om prioriteringar av den miljömedicinska verksamheten år 2006. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-hss-2005-0159.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen. Grunduppdragen år 2003 för den miljömedicinska verksamheten utgående från övergripande mål och inriktningar i det Miljömedicinska programmet. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-uppsala-miljomed2001-2006.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Landstingsstyrelsen. Beslut om prioriteringar av den miljömedicinska verksamheten år 2003. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-uppsala-miljomed2001-2006.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Landstingsstyrelsens/Hälso- och sjukvårdsstyrelsen för Uppsala läns landstings avtal med Akademiska sjukhuset om uppdraget till Akademiska sjukhuset avseende den miljömedicinska verksamheten åren 2001 till 2003 samt åren 2004 till 2006. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-uppsala-miljomed2001-2006.pdf>

Landstinget i Uppsala län. Samhällsmedicin. Hälso- och sjukvårdsavdelningen. Miljömedicinskt program för Uppsala län, 1994.

Landstinget Västmanland, Landstinget Sörmland, Landstinget Värmland, Örebro läns landsting och Arbets- och miljömedicinska kliniken vid Universitetssjukhuset i Örebro. Avtal om arbets- och miljömedicinskt uppdrag 2014-2017. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-orebro2014-2017.pdf>

ONYX. Notiser från Yrkesmedicinska kliniken-KS. Årgång 4, nr 1, 1987.

Leonhardt T. Gengasepoken i Sverige 1939-1945. Kontroversiell förgiftningsepidemi lade grunden för yrkesmedicinen. Läkartidningen 2005;102:1061-7 Länk <http://www.lakartidningen.se/OldPdfFiles/2005/30037.pdf>

Samverkansnämnden för Uppsala-Örebroregionen. Samverkansavtal 2016-2019. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-regional-samverkan.pdf>
Med uppdragsbeskrivningar i bilagor 6-12. Länk <http://ammuppsala.se/sites/default/files/ammavtal/ammavtal-uppdragsbeskrivningar-uppsala-orebro2015-bilagor6-12.pdf>

Socialstyrelsen. Hälsa i miljökonsekvensbeskrivningar. Resultat från en undersökning om hur hälsa uppfattas och beskrivs. 2001.

Socialstyrelsen. Miljömedicin för en hållbar utveckling -en presentation av landstingens miljömedicinska verksamhet. 2010. Länk <https://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/12975/miljomedicin-hallbar-utveckling.pdf>

SOU 1963:46. Yrkesmedicinska sjukhusenheter. Behov och organisation. Betänkande avgivet av utredningen angående yrkesmedicinens organisation m m. Länk <http://weburn.kb.se/sou/223/urn-nbn-se-kb-digark-2223634.pdf>

SOU 1980:22. Utredningen om företagshälsovården och den yrkesmedicinska verksamheten (A 1976:1)-med delbetänkandet Utbyggnad av yrkesmedicinen. Länk <http://weburn.kb.se/sou/359/urn-nbn-se-kb-digark-3580133.pdf>

SOU 1996:124. Miljöhälsoutredningen. Miljö för en hållbar hälsoutveckling. Länk kap 7.3 <https://data.riksdagen.se/fil/7A5F44EF-9C76-4B4F-95DA-9DF4A2BE7628>

Sundell, L. Yrkesmedicinsk länsklinik i Örebro-planering och start 1963-1966. Yrkes- och miljömedicinska kliniken, Regionsjukhuset i Örebro. Närtryck AB, Hallsberg 1998.

Universitetssjukvårdsplan 2016. D-nr AS2015-0764 Länk http://www.medfarm.uu.se/digitalAssets/559/c_559678-l_3-k_universitetsjukvardsplan-2016.pdf

Verksamhetsberättelser för Yrkesmedicin/Arbets- och miljömedicin åren 1980 till 2015 (saknas 1981 och 1986). Länk för 2006 till 2015 <http://www.ammuppsala.se/om-oss>

Yrkesmedicinska kliniken i Örebro-25 år. Informationsblad 1991.

Rapport från Arbets- och miljömedicin 1/2017

Det arbets- och miljömedicinska uppdraget

Akademiska sjukhuset, 751 85 Uppsala
www.ammupsala.se